Landes-Regierungs-Blatt

für das

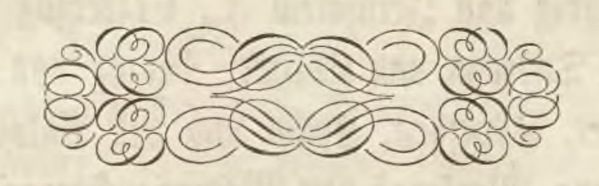
Krakauer Verwaltungsgebiet

Jahrgang 1859.

Erste Abtheilung.

LXI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 18. April 1860.

DZIENNIK RZĄDU KRAJOWEGO

dla

Okręgu Administracyjnego Krakowskiego

Rok 1859.

Oddział piérwszy.

Zeszyt LXI.

Wydany i rozesłany dnia 18. Kwietnia 1860.

237.

Kaiserliches Patent vom 20. December 1859,

womit eine Gewerbe-Ordnung für den ganzen Umfang des Reiches, mit Ausnahme des venetianischen Verwaltungsgebietes und der Militärgränze, erlassen, und vom 1. Mai 1860 angefangen in Wirksamkeit gesetzt wird.

(Reichs-Gesetz-Blatt, LXV. Stück, Nr. 227, ausgegeben am 27. December 1859).

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Kroatien, Slawonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem 2c., Erzherzog von Oesterreich; Großherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Großfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg 2c., Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Großwojwod der Wojwodschaft Serbien 2c. 2c.

Von der Absicht geleitet, die gewerbliche Betriebsamkeit in Unserem Reiche gleichmäßig zu regeln und möglichst zu erleichtern, haben nach Vernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes, der nachfolgenden Gewerbe-Ordnung Unsere Genehmigung ertheilt und verordnen, wie folgt:

237.

Patent Cesarski z dnia 20. Grudnia 1859.,

mocą którego wydaną zostaje ustawa przemysłowa, obowiązująca od dnia 1. maja 1860 w całém cesarstwie z wyjątkiem administracyjnego okręgu Weneckiego i Pogranicza wojskowego.

(Dziennik Praw Państwa LXV. N. 237. wydany dnia 27. Grudnia 1859)

My Franciszek Józef piérwszy,

z Bożéj łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy itd.; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Toskany i Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; Książę Górnego i Dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświęcima i Zatora, Cieszyna, Fryulu, Raguzy i Zadry; Uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski; Książę Trydentu i Bryksenu; Margrabia Górnéj i Dolnéj Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga itd.; Pan Tryjestu, Kattary i na Marchii Windyjskiéj; Wielki Wojewoda Województwa Serbii i t. d. i t. d.

Chcąc uregulować i o ile można ułatwić w Naszém Państwie przemysłowość na jednostajnych podstawach, zatwierdziliśmy po wysłuchaniu Naszych Ministrów i zasięgnieniu zdania Naszéj Rady Stanu następującą ustawę przemysłową i rozporządzamy, co następuje:

I. Diese Gewerbe-Ordnung hat vom 1. Mai 1860 angefangen für den ganzen Umfang Unseres Reiches, mit Ausnahme des venetianischen Verwaltungsgebietes und der Militärgrenze, in Kraft zu treten.

II. Die bestehenden Vorschriften über Ansässigmachung und Aufenthaltsrecht werden durch die Gewerbe-Ordnung nicht berührt.

III. Sämmtliche derzeit in Kraft bestehende Vorschriften über die Erlangung von Gewerbs-, Fabriks- und Handels-Berechtigungen, sowie alle mit dieser Gewerbe-Ordnung unvereinbarlichen älteren Normen über deren Ausübung, werden, vom obigen Zeitpunkte angefangen, außer Wirksamkeit gesetzt.

IV. Die in diesem Gesetze enthaltenen Bestimmungen gelten, mit der in dem nachfolgenden Artikel ausgedrückten Beschränkung, für alle gewerbemäßig betriebenen Beschäftigungen, sie mögen die Hervorbringung, Bearbeitung oder Umstaltung von Verkehrsgegenständen, den Betrieb von Handelsgeschäften, oder die Verrichtung von Dienstleistungen und Arbeiten zum Gegenstande haben.

V. Auf folgende Beschäftigungen und Unternehmungen findet das gegenwärtige Gesetz keine Anwendung; dieselben werden fortan nach den dafür bestehenden Vorschriften behandelt:

a) die land- und forstwirthschaftliche Produktion und ihre Nebengewerbe, soweit diese in der Hauptsache die Verarbeitung der eigenen Erzeugnisse zum Gegenstande haben; dann der in einigen Landestheilen durch ältere Einrichtungen den Besitzern von Wein- und Obstgärten gestattete Ausschank des eigenen Erzeugnisses;

b) der Bergbau und die nach dem Berggesetze von bergämtlicher Concession abhängigen Werksvorrichtungen;

c) die literarische Thätigkeit, das Selbstverlagsrecht der Autoren und die Ausübung der schönen Künste;

d) die Lohnarbeit der gemeinsten Art (Taglöhnerarbeit u. s.);

e) die in die Kategorie der häuslichen Nebenbeschäftigungen fallenden und durch die gewöhnlichen Mitglieder des eigenen Hausstandes betriebenen Erwerbszweige;

f) die Geschäfte der Advocaten, Notare und Handelsmäkler (Wechsel-, Waaren- und Schiffssensalen, Börseagenten), Ingenieure und anderer Personen, welche von der Behörde für gewisse Geschäfte besonders bestellt und in Pflicht genommen sind; dann alle Unternehmungen von Privatgeschäftsvermittlungen in anderen als Handelsgeschäften;

g) die Ausübung der Heilkunde, (Aerzte, Wundärzte, Zahn-, Augenärzte, Geburtshelfer und Hebammen u. s. w.), die Unternehmungen von Heilanstalten jeder Art mit Inbegriff der Gebär- und der Irrenbewahr-, Bade- und Trinkcuranstalten; das Apothekerwesen, das Veterinärwesen, mit Einschluß des Viehschnittes;

h) die Erwerbszweige des Privatunterrichtes und der Erziehung und die sich hierauf beziehenden Anstalten;

I. Niniejsza ustawa przemysłowa ma moc obowiązującą od dnia 1. Maja 1860 w całéj rozległości Naszego Państwa z wyjątkiem rządowego okręgu Weneckiego i Pogranicza Wojskowego.

II. Ustawa przemysłowa nie zmienia istniejących przepisów o osiadłości i prawie pobytu.

III. Wszelkie obowiązujące dotychczas przepisy o uzyskaniu uprawnień przemysłowych, fabrycznych i handlowych, i wszelkie dawniejsze normy, dotyczące ich wykonywania, a niezgodne z niniejszą ustawą przemysłową, tracą moc obowiązującą od powyżéj namienionéj chwili.

IV. Postanowienia w niniejszéj ustawie zawarte obejmują, z ograniczeniem jakie następujący artykuł określa, wszelkie przemysłowe zatrudnienia, bez względu, czy przedmiotem ich jest utworzenie, obrobienie lub przeistoczenie artykułów handlowych, prowadzenie czynności handlowych, czyli téż sprawowanie posług i robót.

V. Ustawa niniejsza nie ma zastósowania do następujących przedsiębiorstw i zatrudnień; które i nadal traktowane będą wedle dawniejszych przepisów:

a) do produkcyi rolniczéj i leśnéj i połączonych z nią gałęzi przemysłowych, o ile głównym ich przedmiotem jest przerabianie własnych płodów; daléj do dozwolonego w niektórych częściach kraju na mocy dawniejszych instytucyj wyszynku własnych wyrobów przez posiadaczy winnic i sadów;

b) do górnictwa i zawisłych wedle ustawy górniczéj od koncesyi urzędu górniczego przyrządów kopalnianych.

c) do czynności literackiéj, prawa własnego nakładu przysłużającego autorom i do wykonywania sztuk pięknych;

d) do roboty najemnéj najpospolitszego rodzaju (roboty za dzienną zapłatę itd. itd.);

e) do gałęzi zarobkowania, przypadających w kategoryą podrzędnych zatrudnień domowych a wykonywanych przez zwykłych domowników.

f) do zawodu adwokatów, notaryuszów, meklerów handlowych (sensalów wekslowych, kupieckich i okrętowych, agentów giełdowych), inżynierów i innych osób, ustanowionych za obowiązkiem przez władzę dla spraw szczególnych; niemniéj do wszelkich pośrednictw w innych sprawach prywatnych niehandlowych;

g) do wykonywania sztuki lekarskiéj (lekarzy, chirurgów, dentystów, okulistów, akuszerów i akuszerek itd.), do przedsiębiorstw zakładów lekarskich wszelkiego rodzaju łącznie z zakładami położniczemi, ochronami obłąkanych, zakładami kąpielnemi i wód mineralnych, do aptekarstwa, weterynaryi łącznie z mniszeniem bydła;

h) do gałęzi zarobkowania za pomocą udzielania nauki prywatnéj i wychowania, tudzież zakładów do tego odnoszących się;

i) die gewerblichen Arbeiten öffentlicher Humanitäts-, Unterrichts-, Straf oder Corrections-Anstalten;

k) die Unternehmungen von Creditanstalten, Banken, Versatz-, Versicherungs-, Versorgungs-Renten-Anstalten, Sparcassen ꝛc.

l) die Eisenbahn- und Dampfschifffahrts-Unternehmungen;

m) der den Seegesetzen unterliegende Schifffahrtsbetrieb auf dem Meere und die Seefischerei;

n) die Unternehmungen von ständigen Ueberfuhren (Fähren) auf Flüssen, Seen, Canälen ꝛc., dann die Schwemm- und Flößanstalten;

o) die Unternehmungen öffentlicher Belustigungen und Schaustellungen aller Art;

p) die Unternehmungen periodischer Druckschriften und der Verschleiß derselben;

q) der Hausirhandel und andere ausschließend im Herumwandern ausgeübte gewerbliche Verrichtungen.

VI. Die nach den bisherigen gesetzlichen Bestimmungen erworbenen persönlichen Gewerbe-, Fabriks- und Handels-Berechtigungen bleiben aufrecht, und es stehen ihnen auch alle jene ausgedehnteren Rechte zu, welche das gegenwärtige Gesetz mit dem Betriebe eines Gewerbes verbindet.

VII. Die Realeigenschaft der zu Recht bestehenden radicirten und verkäuflichen Gewerbe bleibt unverändert. Neue Real-Gewerberechte dürfen nicht gegründet werden.

VIII. Bezüglich der Monopole und Regalien des Staates, sowie der in einigen Kronländern noch in Kraft bestehenden Propinations- und Mühlenrechte, dann der Regalbeneficien bleiben die bisherigen Vorschriften maßgebend.

IX. Die durch das Privilegiengesetz den Inhabern von Erfindungs-, Verbesserungs- und Entdeckungs-Privilegien gewährten Rechte werden durch das gegenwärtige Gesetz nicht berührt.

X. Unser Minister des Innern ist mit dem Vollzuge dieses Gesetzes beauftragt.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien am 20. December im Eintausend achthundert neunundfünfzigsten, Unserer Reiche im zwölften Jahre.

Franz Joseph m. p. (L. S.)

Graf **Rechberg** m. p. Freiherr v. **Bruck** m. p. Graf **Nádasdy** m. p.
Graf **Gołuchowski** m. p. Freiherr v. **Thierry** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:
Freiherr von **Ransonnet** m. p.

i) do przemysłowych prac publicznych zakładów humanitarnych, szkolnych, karnych lub poprawczych;

k) do zakładów kredytowych, banków, domów zastawu, zakładów zabezpieczenia, zaopatrzenia, zakładów rentowych, kas oszczędności itd.

l) do przedsiębiorstw dróg żelaznych i parowéj żeglugi;

m) do żeglugi na morzu i rybołowstwa morskiego, podlegających ustawom o żegludze morskiéj;

n) do stałych przewozów (promów) na rzekach, jeziorach, kanałach i t. d. do zakładów spławowych i tratwowych;

o) do przedsiębiorstw zabaw publicznych i wszelkiego rodzaju widowisk;

p) do przedsiębiorstw czasopismów i ich sprzedaży;

q) do handlu obnośnego i wszelkich przemysłowych czynności, wykonywanych wyłącznie sposobem przechodzenia z miejsca na miejsce.

VI. Uzyskane wedle dotychczasowych przepisów osobiste uprawnienia przemysłowe, fabryczne i handlowe zostają utrzymane i przysłużają im też wszystkie owe rozciąglejsze prawa, jakie niniejsza ustawa łączy z obrotem gałęzi przemysłowych.

VII. Własność realna istniejących prawnie professyj radykowanych (do miejsca przywiązanych) i mogących być sprzedanemi pozostaje niezmienną. Nowe prawa professyj przywiązane do realności nie mogą być nadawane.

VIII. Co do monopoliów i regaliów skarbowych, jako też istniejących w niektórych krajach koronnych praw propinacyjnych i młyńskich, niemniéj beneficyów regalnych, pozostają w mocy dotychczasowe przepisy.

IX. Prawa przyznane ustawą o przywilejach właścicielom przywilejów na wynalazki, ulepszenia i odkrycia nie będą naruszone niniejszą ustawą.

X. Nasz Minister spraw wewnętrznych poleconem sobie ma wykonanie niniejszéj ustawy.

Dan w Naszém stołecznėm i rezydencyonalném mieście Wiedniu dnia 20. grudnia roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego dziewiątego a dwunastego panowania Naszego.

Franciszek Józef m. p. *(L. S.)*

Hrabia **Rechberg** m. p. Baron **Bruck** m. p. Hrabia **Nadasdy** m. p.
Hrabia **Gołuchowski** m. p. Baron **Thierry** m. p.

Z rozkazu Najwyższego:
Baron **Ransonnet** m. p.

Gewerbe-Ordnung.

Erstes Hauptstück.

Eintheilung der Gewerbe.

§. 1.

Die Gewerbe können entweder gegen bloße Anmeldung betrieben werden (freie Gewerbe), oder sind an eine besondere Bewilligung der Behörde gebunden (concessionirte Gewerbe).

§. 2.

Concessionirte Gewerbe.

Jene Gewerbe, bei denen öffentliche Rücksichten die Nothwendigkeit begründen, die Gestattung der Ausübung derselben von einer besonderen Bewilligung abhängig zu machen, werden als concessionirte behandelt.

§. 3.

Freie Gewerbe.

Alle Gewerbe, welche nicht als concessionirte erklärt werden, sind freie Gewerbe.

Zweites Hauptstück.

Bedingungen des selbstständigen Gewerbebetriebes.

1. Allgemeine Bestimmungen.

§. 4.

Eigenberechtigung.

Zum selbstständigen Betriebe eines jeden Gewerbes wird in der Regel erfordert, daß der Unternehmer sein Vermögen selbst zu verwalten berechtiget sei.

Für Rechnung von Personen, denen die freie Verwaltung ihres Vermögens nicht eingeräumt ist, können Gewerbe nur mit Zustimmung ihrer gesetzlichen Vertreter, dann der competenten Behörde und durch einen geeigneten Stellvertreter (§. 58.) betrieben werden.

Das Geschlecht begründet in Bezug auf die Zulassung zu Gewerben keinen Unterschied.

§. 5.

Moralische Personen.

Moralische Personen können unter den gleichen Bedingungen wie einzelne Individuen Gewerbe betreiben, müssen aber einen geeigneten Geschäftsführer als Stellvertreter (§. 58) bestellen.

§. 6.

Standesverhältnisse.

In wieferne Geistliche, Ordenspersonen, Militärs, l. f. Beamte oder andere öffentlich angestellte Personen von der Ausübung von Gewerben ausgeschlossen sind, bestimmen die bezüglichen Standes- und Dienstesvorschriften.

USTAWA PRZEMYSŁOWA.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Podział professyj.

§. 1.

Professye wykonywać można albo za samem zameldowaniem (professye wolne), albo za szczególném władzy zezwoleniem (professye koncesyjne).

§. 2.

Professye koncessyjne.

Professye, których wykonywanie dla względów publicznych zawisło koniecznie od szczególnego zezwolenia, uważane będą jako koncessyjne.

§. 3.

Professye wolne.

Wszelkie professye, nie będąc obwieszczone jako koncessyjne, są professyami wolnemi.

ROZDZIAŁ DRUGI.

Warunki samodzielnego prowadzenia przemysłu.

1. POSTANOWIENIA OGÓLNE.

§. 4.

Uprawnienie osobiste.

Do samodzielnego prowadzenia jakiegokolwiek przemysłu potrzeba w zasadzie, aby przedsiębiorcy przysłużało osobiście prawo do zarządzania swoim majątkiem.

Professye na rachunek osób, którym nie przysłuża wolność zarządzania własnym majątkiem, prowadzone jedynie być mogą za przyzwoleniem ich prawnych zastępców, niemniéj właściwéj władzy i przez zastępcę ku temu uzdolnionego (§. 58).

Płeć nie stanowi różnicy w przypuszczaniu do professyi.

§. 5.

Osoby moralne.

Osoby moralne prowadzić mogą professye pod temi samemi warunkami, jak pojedyncze indywidua, ustanowić jednak winny zdolnego przewodnika jako zastępcę (§. 58).

§. 6.

Stósunki stanowe.

Jak dalece duchowni, zakonnicy, wojskowi, c. urzędnicy lub inne osoby publicznego stanowiska professyj prowadzić nie mogą, orzekają dotyczące przepisy stanowe i służbowe.

§. 7.

Ausschließungsgründe.

Personen, welche wegen eines Verbrechens überhaupt, wegen eines Vergehens oder einer Uebertretung aus Gewinnsucht oder gegen die öffentliche Sittlichkeit, wegen Schleichhandels, wegen schwerer Gefällsübertretung oder wegen schuldbaren Concurses verurtheilt wurden, sind vom Antritte eines Gewerbes dann auszuschließen, wenn nach der Eigenthümlichkeit des letzteren und nach der Persönlichkeit des Unternehmers Mißbrauch zu besorgen wäre, in welch letzterem Falle dem Antritte des Gewerbes auch während der Dauer der Untersuchung nicht stattzugeben ist.

§. 8.

Wer durch richterliches oder administratives Erkenntniß von dem Betriebe eines Gewerbes entfernt wurde (§. 136), ist von dem Antritte eines jeden Gewerbes ausgeschlossen, durch dessen Ausübung der Zweck des Erkenntnisses vereitelt würde. In Fällen administrativer Erkenntnisse kann jedoch von der politischen Landesstelle die Rehabilitirung solcher Personen, mit Rücksicht auf ihre nachmalige längere tadellose Haltung, ausgesprochen werden.

§. 9.

Gemeindeverband.

Der Antritt eines Gewerbes ist von der Aufnahme in den Verband der Gemeinde, in welcher dasselbe betrieben werden soll, nicht abhängig, und ändert nichts an der Gemeindezuständigkeit.

§. 10.

Ausländer.

Die Zulassung von Ausländern zum selbstständigen Betriebe einer Gewerbeunternehmung in Oesterreich bleibt, in soferne nicht durch Staatsverträge andere Bestimmungen getroffen sind, von Fall zu Fall der Entscheidung des Ministeriums des Innern vorbehalten.

Die Zulassung von Handelsreisenden für ausländische Handels- und Industrie-Unternehmungen ist durch eine besondere Vorschrift geregelt.

§. 11.

Gleichzeitiger Betrieb mehrerer Gewerbe.

Der gleichzeitige Betrieb mehrerer Gewerbe durch denselben Unternehmer ist gestattet.

§. 12.

Gewerbsbetrieb im Grenzbezirke.

Im Grenzbezirke bleibt der Antritt von Gewerben, welche sich mit controlpflichtigen Gegenständen befassen, auch fortan an die durch die Finanzgesetze vorgeschriebenen Bedingungen geknüpft.

2. Besondere Bestimmungen.

a) Bei freien Gewerben.

§. 13.

Anmeldung.

Wer durch die Bestimmungen der §§. 4 bis 12 nicht ausgeschlossen erscheint, ist zum selbstständigen Betriebe eines jeden freien Gewerbes berechtiget.

§. 7.

Osoby skazane za zbrodnię w ogólności, za wykroczenie lub przestępstwo, pochodzące z chciwości lub rażące publiczną obyczajność, za przemytnictwo, ciężkie przestępstwo skarbowe lub zawinioną upadłość, wykluczone są od podjęcia professyi wtenczas gdy wedle własności téjże lub osobistości przedsiębiorcy nadużycia objawiać się można, w którymto razie, nawet podczas trwania śledztwa rozpoczęcie professyi dozwolóném nie będzie.

Powody wykluczenia.

§. 8.

Komu wyrokiem sądowym lub administracyjnym wzbroniono prowadzenia professyi (§. 136), ten wykluczony zostaje od podjęcia każdéj professyi, któréj wykonywanie niweczyłoby cel wyroku. W wypadkach wyroków administracyjnych orzec atoli może polityczna władza krajowa rehabilitowanie tych osób, ze względu na ich późniejsze nienaganne zachowanie się przez dłuższy przeciąg czasu.

§. 9.

Podjęcie professyi nie zawisło od przyjęcia do gminy, w któréj takowa ma być prowadzoną i nie pociąga za sobą żadnéj zmiany w przynależności gminnéj.

Związek gminny.

§. 10.

Ministerstwo spraw wewnętrznych rozstrzygać będzie w pojedynczych wypadkach względem przypuszczenia cudzoziemców do samodzielnego przedsiębiorstwa przemysłowego w Austryi, o ile traktaty rządowe nie zawierają innych postanowień.

Cudzoziemcy.

Względem przypuszczania do podróży indywiduów handlowych, wysyłanych przez zagraniczne przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, stanowią osobne przepisy.

§. 11.

Równoczesne prowadzenie kilku professyj przez tego samego przedsiębiorcę jest dozwolone.

Równoczesne prowadzenie kilku professyj.

§. 12.

Podjęcie w okręgu granicznym professyj, trudniących się przedmiotami, podlegającemi kontroli, zawisło i nadal od warunków przepisanych ustawami skarbowemi.

2. POSTANOWIENIA SZCZEGÓLNE

a) Co do professyj wolnych.

§. 13.

Kogo nie wykluczają postanowienia §§. 4 do 12, ten uprawniony jest do samodzielnego prowadzenia każdéj wolnéj professyi.

Zameldowanie.

*

Der Unternehmer ist aber verpflichtet, vor Antritt des Gewerbes davon der Behörde die Meldung zu machen.

§. 14.

In dieser Meldung ist der Name, das Alter, der Wohnort und die Staatsangehörigkeit des Unternehmers, die gewählte Beschäftigung und der Standort der Ausübung anzugeben, und die allenfalls nöthige Zustimmung des gesetzlichen Vertreters und der competenten Behörde (§. 4) darzuthun.

In den Fällen, wo das Gewerbe im Sinne der §§. 4 und 5 nur durch einen Stellvertreter ausgeübt werden kann, haben sich obige Angaben auch auf die Person des letzteren zu erstrecken.

Mehrere Gewerbe dürfen nicht in eine Anmeldung zusammengefaßt werden.

§. 15.

Waltet gegen die Person, die Beschäftigung und den Standort ein in diesem Gesetze gegründetes Hinderniß nicht ob, so fertigt die Behörde dem Unternehmer zu seiner Legitimation einen Gewerbschein aus.

Im entgegengesetzten Falle untersagt sie der Partei bis zur Behebung des Anstandes den Beginn oder die Fortsetzung des Betriebes.

b) Bei concessionirten Gewerben.

§. 16.

Nachstehende Gewerbe werden als concessionirte erklärt:

Concessionirte Gewerbe.

1. Alle Gewerbe, welche auf mechanischem oder chemischem Wege die Vervielfältigung von literarischen oder artistischen Erzeugnissen oder den Handel mit denselben zum Gegenstande haben (Buch-, Kupfer-, Stahl-, Holz-, Steindruckereien ꝛc., dann Buch-, Kunst-, Musikalienhandlungen);

2. die Unternehmungen von Leihanstalten für derlei Erzeugnisse und von Lesecabineten;

3. Die Unternehmungen periodischer Personen-Transporte;

4. die Gewerbe derjenigen, welche an öffentlichen Orten Personen-Transportmittel zu Jedermanns Gebrauche bereit halten, oder ihre Dienste anbieten, wie Platzdiener, Lohnlakeien u. s. f.;

5. das Schiffergewerbe;

6. das Gewerbe der Baumeister, Maurer, Steinmetze und Zimmerleute;

7. das Rauchfangkehrergewerbe;

8. das Canalräumergewerbe;

9. das Abdeckergewerbe;

10. die Verfertigung und der Verkauf von Waffen und Munitionsgegenständen und das Gewerbe der Büchsenmacher insbesondere;

11. Die Verfertigung und der Verkauf von Feuerwerks-, Material- und Feuerwerkskörpern;

Przedsiębiorca atoli jest obowiązany zawiadomić o tem władzę przed rozpoczęciem professyi.

§. 14.

W zawiadomieniu tém wyrazić należy nazwisko, wiek, miejsce zamieszkania i krajowość przedsiębiorcy, obrane zatrudnienie i miejsce jego wykonywania, tudzież wykazać przyzwolenie prawnego zastępcy i właściwéj władzy, jakieby się (§. 4.) potrzebném okazać mogło.

W wypadkach, w których professya w myśl §§. 4 i 5 tylko przez zastepcę wykonywaną być może, dotyczą powyższe szczegóły i tegoż osoby.

Kilka professyj nie można połączyć w jedném zawiadomieniu.

§. 15.

Jeżeli niéma uzasadnionéj niniejszą ustawą przeszkody co do osoby, zatrudnienia i miejsca, natenczas wyda władza przedsiębiorcy dla jego legitymacyi patent przemysłowy.

W razie przeciwnym zabroni władza stronie aż do uchylenia przeszkody rozpoczęcia lub dalszego ciągu zarobkowania.

b) Co do professyj koncessyjnych.

§. 16.

Następujące professye uznane są za koncessyjne.

Professye koncessyjne.

1. Wszelkie professye, których przedmiotem jest mechaniczne lub chemiczne rozmnożenie płodów literackich lub artystycznych albo handel niemi (drukarnie książek, miedziorytów, stalorytów, drzeworytów, litografij i t. d., daléj księgarnie, handle utworami sztuki, muzykaliami);
2. Zakłady wypożyczania takichże utworów i czytelnie;
3. Przedsiębiorstwo peryodycznego transportu osób;
4. Professye tych, którzy na miejscach publicznych utrzymują w pogotowiu środki transportowania osób dla użytku wszystkich, lub ofiarują swe usługi, jako posługacze miejscowi, lokaje najemni i t. d.
5. Szyperstwo.
6. Professye budowniczych, murarzy, kamieniarzy i cieśli;
7. Kominiarstwo;
8. Professya czyszczenia kanałów;
9. Rzemiosło oprawcy;
10. Wyrób i sprzedaż broni i amunicyi, a w szczególności rusznikarstwo;
11. Wyrób i sprzedaż materyałów do ogni sztucznych i rac;

12. der Handel mit gebrauchten Kleidern und Betten, mit gebrauchter Wäsche, mit altem Geschmeide und Metallgeräthe (Trödlergewerbe), dann das Pfandleihergewerbe, soweit dasselbe überhaupt gesetzlich gestattet ist;

13. der Verschleiß von Giften und Medicinalkräutern;

14. die Gast- und Schankgewerbe.

§. 17.

Bewerbung.

Wer ein an eine Concession gebundenes Gewerbe betreiben will, hat unter Nachweisung der gesetzlichen Erfordernisse um die Concession anzusuchen. Vor erlangter Concession darf mit dem Betriebe nicht begonnen werden.

§. 18.

Besondere Erfordernisse.

Zur Erlangung eines concessionirten Gewerbes werden nebst den allgemeinen Bedingungen zum selbstständigen Betriebe eines Gewerbes (§§. 4 bis 12), Verläßlichkeit und Unbescholtenheit und bei mehreren derselben die in nachstehenden Paragraphen vorgeschriebene besondere Befähigung gefordert.

Bei der Verleihung der im §. 16 zu 1, 2, 4, 7 bis einschließig 14 erwähnten Gewerbe sind überdieß die Localverhältnisse und die Rücksichten der polizeilichen Ueberwachung ins Auge zu fassen.

§. 19.

Preßgewerbe.

Bewerber um eines der im §. 16 unter 1 und 2 erwähnten mit Preßerzeugnissen sich befassenden Gewerbe müssen sich über eine zum Betriebe des Gewerbes genügende allgemeine Bildung ausweisen. Diese Gewerbe dürfen in der Regel nur an Orten, wo eine politische Behörde ihren Sitz hat, errichtet werden.

Obige Bestimmungen erstrecken sich nicht auf den ausschließlich auf Schul- und Gebetbücher, Kalender und Heiligenbilder beschränkten Handel

§. 20.

Periodischer Personen-transport.

Bei Concessionen zu Unternehmungen periodischer Personen-Transporte ist die Strecke, auf welche sich das Unternehmen bezieht, zu bezeichnen, und sind die sonstigen, in Beziehung auf den Betrieb nöthig erachteten Bestimmungen festzusetzen

§. 21.

Platzgewerbe.

Bei Ertheilung der Concessionen zu den im §. 16 zu 4 erwähnten Gewerben sind die nöthig erachteten örtlichen Dienstordnungen festzusetzen.

§. 22.

Schiffergewerbe

Schiffer, welche aus der Leitung von Segel- oder Ruderfahrzeugen auf Binnengewässern ein Gewerbe machen, müssen sich von der Behörde über die nöthigen praktischen Kenntnisse ausweisen.

§. 23.

Baugewerbe.

Maurer, Steinmetze und Zimmerleute, welche die in ihr Gewerbe einschlagenden Arbeiten selbstständig, das ist: nicht unter der Leitung eines Baumeisters, ausführen wollen, müssen

12. Handel używanemi sukniami i pościelą, używaną bielizną, staremi klejnotami i metalowemi sprzętami (tandeciarstwo), daléj pożyczanie na zastaw, o ile takowe w ogólności prawem jest dozwolone;

13. Sprzedaż trucizn i ziół lekarskich;

14. Domy gościnne i szynkownie.

§. 17.

Ubieganie się.

Kto prowadzić chce professyę, która koncessyi wymaga, prosić winien o koncessyę i wykazać prawne warunki. Przed uzyskaniem koncessyi nie można rozpoczynać professyi.

§. 18.

Szczególne wymagalności

Do uzyskania professyi, koncessyą dozwolonéj, potrzeba oprócz ogólnych warunków samodzielnego zarobkowania (§§. 4. do 12.), niezawodności i nieskazitelności, a w niektórych szczególnego uzdolnienia, przepisanego w paragrafach następnych.

W udzielaniu professyj, pomienionych w §. 16. pod l. 1, 2, 4, 7 aż łącznie do 14 uważać nadto należy na miejscowe stósunki i względy policyjnego dozoru.

§. 19.

Professye drukarskie.

Ubiegający się o professyę pomienioną w §. 16. pod 1 i 2, któréj przedmiotem są wyroby prasy drukarskiéj, wykazać się winni z ogólnego wykształcenia, dostatecznego do prowadzenia téj professyi. Professye takie w zasadzie nie mogą być zakładane, tylko w miejscach, gdzie władza polityczna ma siedzibę.

Powyższe postanowienia nie rozciągają się do handlu ograniczonego wyłącznie na książki szkolne i do nabożeństwa, kalendarze i obrazki świętych.

§. 20.

Peryodyczny transport osób.

W koncessyach na peryodyczny transport osób oznaczoną być winna przestrzeń, na którą się przedsiębiorstwo rozciąga, a wyrażone będą i inne postanowienia, które ze względu na prowadzenie uznane są za potrzebne.

§. 21.

Professye posługowe.

W udzielaniu koncessyj na professye pomienione w §. 16 do l. 4. oznaczyć należy uznany za potrzebny miejscowy porządek służby.

§. 22.

Szyperstwo.

Szyprowie trudniący się prowadzeniem statków żaglowych lub wiosłowych na wodach wewnętrznych, wykazać winni przed władzą potrzebne ku temu praktyczne wiadomości.

§. 23.

Professye budownicze.

Murarze, kamieniarze i cieśle, którzy należące do ich professyi roboty wykonywać chcą samodzielnie, tojest: nie pod przewodnictwem budowniczego, wyka-

sich über die in wirklicher Verwendung beim Gewerbe erworbene praktische Befähigung ausweisen.

Wer Hochbauten mit Vereinigung der Arbeiten der verschiedenen Baugewerbe leiten will (Baumeister), hat eine dreijährige Verwendung beim Baugewerbe oder bei einer Baubehörde im ausübenden Dienste nachzuweisen und überdieß von der Landes-Baubehörde oder dem von ihr hierzu delegirten Kreis- (Comitats-) Ingenieur eine Prüfung über den Besitz der erforderlichen höheren Kenntnisse abzulegen. Von dieser Prüfung kann bei Individuen, deren Befähigung anderweitig feststeht, Umgang genommen werden.

§. 24.

Rauchfangkehrer.

Rauchfangkehrer müssen sich über die in wirklicher Verwendung beim Gewerbe erworbene praktische Befähigung ausweisen

§. 25.

Büchsenmacher.

Jene Waffenerzeuger, welche Schußwaffen im gebrauchfertigen Zustande herstellen (Büchsenmacher), müssen sich über die entsprechende Befähigung ausweisen.

§. 26.

Erzeuger von Feuerwerkskörpern.

Erzeuger von Feuerwerksmaterial und Feuerwerkskörpern müssen die nöthigen Kenntnisse der Pyrotechnik darthun.

§. 27.

Giftverschleißer.

Befugnisse zum Verschleiße der in den Medicinalvorschriften verzeichneten eigentlichen Gifte und Medicinalkräuter, soweit derselbe nicht ohnehin nach den Medicinalvorschriften ausschließlich den Apothekern vorbehalten ist, sind nur Personen zu ertheilen, die sich über die erforderliche Kenntniß vor der Medicinalbehörde auszuweisen vermögen.

§. 28.

Gastgewerbe.

Die Gast- und Schankgewerbe zerfallen in folgende Berechtigungen:

a) Beherbergung von Fremden;
b) Verabreichung von Speisen;
c) Ausschank geistiger Getränke, mit Ausnahme des Branntweines;
d) Ausschank von Branntwein;
e) Verabreichung von Kaffee, anderen warmen Getränken und Erfrischungen;
f) Haltung von erlaubten Spielen.

Diese Berechtigungen können einzeln oder in Verbindung unter sich verliehen werden, sind aber jedesmal in der Verleihung ausdrücklich aufzuführen.

§. 29.

Ausschank.

Als Ausschank wird die Verabreichung von Getränken an Sitz- und Stehgäste oder über die Gasse in unverschlossenen Gefäßen betrachtet. Die Schankberechtigten sind auch zum gewöhnlichen Handel mit den betreffenden Getränken befugt.

zać się winni z praktycznego uzdolnienia, uzyskanego przez rzeczywiste wykonywanie professyi.

Kto przewodniczyć chce stawianiu budynków w połączeniu z robotami różnych professyj budowniczych (architekt), udowodnić winien trzechletnią praktykę w professyi budowniczéj lub u władzy budowniczéj w służbie wykonawczéj, i złożyć nadto przed krajową władzą budowniczą lub przed delegowanym przez nią ku temu inżynierem obwodowym (komitatowym) egzamin z posiadania wymaganych wyższych wiadomości. Od egzaminu tego odstąpić można u indywiduów, których uzdolnienie w inny sposób jest udowodnione.

§. 24.

Kominiarze.

Kominiarze wykazać się winni z praktycznego uzdolnienia nabytego w rzeczywistém wykonywaniu professyi.

§. 25.

Rusznikarze.

Płatnerze, wyrabiający broń strzelną w stanie gotowym do użycia (rusznikarze) winni wykazać się z odpowiedniego uzdolnienia.

§. 26.

Produkujący ciała racowe.

Wyrabiający materyały do ogni sztucznych i utwory racowe udowodnić winni potrzebne wiadomości pirotechniczne.

§. 27.

Sprzedający truciznę.

Upoważnienia do sprzedaży właściwych trucizn i ziół lekarskich wyszczególnionych w przepisach medycynalnych, o ile takowa wedle medycynalnych przepisów nie jest już wyłącznie aptekarzom zastrzeżona, będą jedynie tym osobom udzielane, które przed władzą lekarską zdołają wykazać się z wymaganéj znajomości.

§. 28.

Domy gościnne.

Professya utrzymywania domów gościnnych i szynkowni obejmuje następujące uprawnienia:

a) przyjmowanie obcych w gospodę;
b) sprzedawanie potraw;
c) wyszynk napojów spirytusowych z wyjątkiem wódki;
d) wyszynk wódki;
e) sprzedawanie kawy, innych ciepłych napojów i chłodników;
f) utrzymywanie gier dozwolonych.

Uprawnienia te udzielane być mogą osobno lub w połączeniu, zawsze atoli w koncessyi jasno wyrażone być winny.

§. 29.

Wyszynk.

Wyszynk jest wydawanie napojów gościom siedzącym i stojącym lub poza dom w naczyniach niezamkniętych. Uprawnieni do wyszynku mogą téż prowadzić zwykły handel napojami, które szynkują.

§. 30.

Vorbehalt.

Das Ministerium des Innern im Einvernehmen mit dem Ministerium der Polizei ist berechtiget, im Falle die Erfahrung es nach §. 2 als erforderlich herausstellen sollte, im Verordnungswege, noch einzelne andere, als die im gegenwärtigen Abschnitte aufgezählten Gewerbe im Allgemeinen oder für bestimmte Bezirke an eine Concession zu binden, und die Bedingungen der Erlangung festzusetzen.

Auf gleichem Wege können einzelne, dermalen concessionirte Gewerbe von dem Erfordernisse der Concession entbunden werden, wenn veränderte Verhältnisse dieß als zulässig erkennen lassen, sowie auch angeordnet werden kann, daß in Orten, wo im Interesse des Verkehres für gewisse, ein besonderes öffentliches Vertrauen in Anspruch nehmende Geschäfte und Dienstleistungen bestimmte Personen von der Behörde bestellt und in Pflicht genommen sind, wie z. B. Güterbestätter, öffentliche Abwäger und Messer, Landboten rc., alle anderen Personen von dem Betriebe der nämlichen Geschäfte ausgeschlossen werden.

Drittes Hauptstück.

Erforderniß einer besonderen Genehmigung der Betriebsanlage bei einzelnen Gewerben.

§. 31.

Betriebsanlagen, welche einer Genehmigung bedürfen.

Die Genehmigung der Betriebsanlage ist bei allen freien oder concessionirten Gewerben nothwendig, welche mit Feuerstätten, Dampfmaschinen oder Wasserwerken betrieben werden, oder welche durch gesundheitsschädliche Einflüsse, durch die Sicherheit bedrohende Betriebsarten, durch üblen Geruch oder durch ungewöhnliches Geräusch die Nachbarschaft zu gefährden oder zu belästigen geeignet sind.

§. 32.

Vorsichten bei der Bewilligung.

Im Allgemeinen hat die Behörde bei solchen Betriebsanlagen im kürzesten Wege die allenfalls in Betracht kommenden Uebelstände zu prüfen, und die etwa nöthigen Bedingungen und Beschränkungen vorzuschreiben, wobei insbesondere darauf zu sehen ist, daß für Kirchen, Schulen, Krankenhäuser und andere öffentliche Anstalten und Gebäude aus derlei Gewerbsanlagen keine Störung erwachse.

§. 33.

Betriebsanlagen, für welche ein Edictalverfahren stattzufinden hat.

Für nachstehende Betriebsanlagen darf die Genehmigung nur auf Grund des in den folgenden Paragraphen vorgezeichneten Verfahrens ertheilt werden:

1. Abdeckereien;
2. Feuerwerkskörper (Anlagen zur Bereitung);
3. Zündwaaren;
4. Anlagen künstlicher Dungfabriken (Poudrette, Dungharnsalz u. dgl.)
5. Talgschmelzereien;

§. 30.

Zastrzeżenie.

Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwem policyi może w razie, gdyby doświadczenie wedle §. 2. wykazało tego potrzebę, rozporządzić, aby nie dozwalano tylko za koncessyą w ogólności lub w pewnych tylko powiatach, innych jeszcze professyj nad te, które w niniejszym oddziale wymieniono, i ustanowić warunki ich uzyskania.

Podobnież można pojedyncze professye, które niniejszém od koncessyi zawisły, uwolnić od téj wymagalności, gdy zmienione stósunki na to pozwalają, niemniéj rozporządzić, aby w miejscach, gdzie w interesie obrotu co do spraw i czynności wymagających szczególnego publicznego zaufania, władza pewne osoby za obowiązkiem ustanowiła, jak np. spedytorów publicznych, ważników i mierników, posłanników itp., wykluczone były od prowadzenia tych samych spraw wszelkie inne osoby.

ROZDZIAŁ TRZECI.

Potrzeba szczególnego pozwolenia na zakłady do wykonywania pojedynczych professyj.

§. 31.

Zakłady wymagające pozwolenia.

Pozwolenia na zakłady wykonawcze wymagają wszystkie professye wolne lub koncessyjne wykonywane za pomocą ognisk, machin parowych lub wodnych, albo któreby wpływały szkodliwie na zdrowie, zagrażały bezpieczeństwu sposobem ruchu albo stawały się uciążliwemi przykrym zapachem lub nadzwyczajnym łoskotem.

§. 32.

Ostrożności w przyzwalaniu.

W ogólności dochodzić winna władza najkrótszą drogą niedogodności, na jakieby w podobnych zakładach uwagę zwrócić należało i oznaczyć warunki i ograniczenia, jakichby potrzeba wymagała, bacząc w szczególności na to, ażeby kościoły, szkoły, domy chorych i inne publiczne zakłady i budowle nie doznawały jakich przeszkód z podobnych przemysłowych zakładów.

§. 33.

Zakłady, które wymagają postępowania edyktalnego

Na następujące zakłady danem będzie przyzwolenie jedynie w skutek postępowania wskazanego w paragrafach następnych:

1. Na rzemiosło oprawcy;
2. Ciała racowe (zakłady do ich przyrządzania);
3. Towary zapałowe;
4. Fabryki sztucznego nawozu (pudrety, sól moczowa nawozowa i t. p.);
5. Zakłady do topienia łoju;

*

6. Kerzengießereien;
7. Seifensiedereien;
8. Leimsiedereien;
9. Firnißsiedereien;
10. Blutlaugensiedereien;
11. Knochensiedereien;
12. Knochenbleichen;
13. Knochenstampfen und -Mühlen;
14. Knochenbrennereien;
15. Wachstuch-Manufacturen;
16. Schnellbleichen;
17. Flachs- und Hanf-Röstanstalten;
18. Darmsaiten-Manufacturen;
19. Arsenikhütten;
20. Salzsäure-Fabriken;
21. Salpetersäure-Fabriken;
22. Schwefelsäure-Fabriken;
23. Salmiakfabriken;
24. Coaksbereitungs-Anstalten,
25. Steinkohlentheer-Anstalten,

26. Holztheer=Anstalten,
27. Kalkbrennereien,
28. Gypsbrennereien,
29. Rußbrennereien,

} in soferne sie außerhalb der Gewinnungsorte des Materiales errichtet werden;

30. Leuchtgas=Anstalten zur Bereitung und Aufbewahrung;
31. Glashütten;
32. Spiegel=Amalgamirwerke;
33. Ziegelbrennereien;
34. Thonwaaren= (aller Art) Brennereien;
35. Zuckersiedereien;
36. Chemische Waaren= (aller Art) Fabriken;
37. Oelfabriken;
38. Gärbereien;
39. Schlachthäuser;
40. Flecksiedereien;
41. Hütten= und Hammerwerke;

42. endlich die Errichtung und Aenderung von Werken, welche durch Wasserkraft bewegt werden.

6. Wyrób świéc;
7. Mydlarnie;
8. Fabryki kleju;
9. Fabryki pokostów;
10. Zakłady wyrabiania ługu z krwi;
11. Gotowanie kości;
12. Bielenie kości;
13. Stępy i młyny na kości;
14. Wypalanie kości;
15. Fabryki ceraty;
16. Blichy pospieszne;
17. Zakłady roszenia lnu i konopi;
18. Fabryki strun jelitowych;
19. Piece arszenikowe;
20. Fabryki kwasu solnego;
21. Fabryki kwasu saletrowego;
22. Fabryki kwasu siarczanego;
23. Fabryki salmiaku;
24. Wyrobnie koksu,
25. Wyrobnie smoły z węgla kamiennego,
26. Wyrobnie smoły drzewnéj,
27. Piece wapienne,
28. Piece gipsowe,
29. Piece do wypalania sadzy,

(24.–29.) o ile zakłady te nie znajdują się w miejscu wydobywania materyału;

30. Zakłady produkowania i przechowywania gazu do oświetlenia;
31. Huty szklane;
32. Wyroby amalgamu zwierciadłowego;
33. Cegielnie;
34. Piece do wypalania towarów glinianych (wszelkiego rodzaju);
35. Fabryki cukru;
36. Fabryki towarów chemicznych (wszelkiego rodzaju);
37. Olearnie;
38. Garbarnie;
39. Rzeźnie;
40. Gotowanie jelit;
41. Huty i hamernie;
42. Nakoniec na zakładanie i przerabianie narządów poruszanych siłą wody.

Dem Ministerium des Innern bleibt jederzeit eine Revision dieses Verzeichnisses vorbehalten.

§. 34.

Ansuchen.

Die Genehmigung der vorgezeichneten Anlagen ist unter Beibringung der erforderlichen Beschreibungen und Zeichnungen bei der Behörde anzusuchen, und es dürfen dieselben vor erlangter Bewilligung nicht in Betrieb gesetzt werden.

§. 35.

Edict.

Die Behörde hat die beabsichtigte Unternehmung sowohl durch Anschlag in der betreffenden Gemeinde als durch specielle Mittheilung an den Gemeindevorstand und die bekannten Anrainer kundzumachen, und hiebei auf einen Zeitpunct binnen 2 bis 4 Wochen eine commissionelle Verhandlung anzuberaumen, bei welcher — wenn nicht früher schriftlich — die allfälligen Einwendungen anzubringen seyn werden, widrigenfalls die Ausführung der Anlage stattgegeben werden wird, soferne sich nicht von Amtswegen Bedenken dagegen ergeben.

§. 36.

Verhandlung.

Bei der commissionellen Verhandlung sind alle maßgebenden Umstände zu erheben, die vorgekommenen Einwendungen grundhältig zu erörtern, im Falle Einsprüche erhoben werden, welche privatrechtlicher Natur sind, und nicht durch gütliches Uebereinkommen beigelegt werden können, die Bewerber zu deren vorläufiger Austragung im Rechtswege anzuweisen, und in der zu fällenden Entscheidung im Falle der Genehmigung die etwa nöthigen Bedingungen festzusetzen.

§. 37.

Bauconsense.

Wenn mit einer Betriebsanlage solche Bauführungen verbunden sind, wozu nach den Vorschriften der politische Bauconsens erforderlich ist, so sind die dießfälligen Verhandlungen so viel als thunlich unter Einem mit jener über die gewerbspolizeiliche Zulässigkeit der Anlage zu pflegen.

§. 38.

Rekurs.

Gegen die den Parteien zu eröffnende Entscheidung steht denselben durch 14 Tage der Recurs an die Landesstelle offen.

Der rechtzeitig ergriffene Recurs hat aufschiebende Wirkung.

Gegen zwei gleichlautende Entscheidungen findet ein weiterer Recurs nicht Statt.

§. 39.

Kosten.

Die Kosten der Bekanntmachung und des Verfahrens hat der Unternehmer zu tragen; zur Tragung der Kosten, welche durch muthwillige Einwendungen verursacht wurden, kann jener verurtheilt werden, welcher diese Einwendungen erhoben hat.

§. 40.

Aenderungen in der Betriebsanlage.

Aenderungen in der Beschaffenheit der Betriebsanlage oder in der Fabricationsweise, durch welche einer der im §. 31 vorgesehenen Umstände eintritt, sind zur Kenntniß der

Ministerstwo spraw wewnętrznych zastrzeżoną sobie ma każdego czasu rewizyą niniejszego spisu.

§. 34.

Podanie.

O zezwolenie na przytoczone powyżéj zakłady należy prosić władzy i załączyć do podania wymagane opisy i rysunki; nie mogą téż te zakłady bez poprzedniego pozwolenia w ruch być wprowadzone.

§. 35.

Edykt.

Władza uczyni obwieszczenie o zamierzonem przedsiębiorstwie nie tylko za pomocą przybicia w dotyczącéj gminie, ale także przez osobne uwiadomienie przełożonego gminy i wiadomych sąsiadów, i wyznaczy termin od 2 do 4 tygodni celem zebrania się komissyi, któréj jeźli tego wcześniéj pisemnie nie uczyniono — przedłożone będą możebne zarzuty; w przeciwnym bowiem razie daném będzie pozwolenie na wykonanie zakładu, o ile z urzędu nie zachodzą w tym względzie jakie wątpliwości.

§. 36.

Rozprawa.

Podczas rozprawy komisyonalnéj podnieść należy wszelkie ważne okoliczności, zbadać gruntownie uczynione zarzuty; w razie wniesionéj opozycyi, która wchodzi w zakres prawa prywatnego a nie daje się załatwić w drodze dobrowolnéj ugody, odesłać ubiegających się do drogi prawa dla poprzedniego onéjże załatwienia i na wypadek przyzwolenia oznaczyć w mającém zapaść rozstrzygnieniu warunki, jakieby się potrzebnemi okazać mogły.

§. 37.

Konsens na budowlę.

Jeżeli z przemysłowym zakładem takie budowle mają być połączone, które w moc przepisów wymagają politycznego zezwolenia, natenczas dotycząca rozprawa przeprowadzoną będzie, o ile to da się uczynić, równocześnie z rozprawą o przyzwolenie na zakład ze względów przemysłowo-policyjnych.

§. 38.

Rekurs.

Przeciw rozstrzygnieniom, o których strony uwiadomione być mają, przysłuża tymże przez przeciąg dni 14 prawo odwołania się do władzy krajowéj.

Rekurs wniesiony w przepisanym czasie ma moc wstrzymującą.

Przeciw dwom równo brzmiącym rozstrzygnieniom nie można wyżéj odwoływać się.

§. 39.

Koszta.

Koszta obwieszczenia i postępowania ponosi przedsiębiorca; na ponoszenie kosztów wynikłych ze swawolności zarzutów skazanym być może, kto podnosił takie zarzuty.

§. 40.

Zmiany w stanie zakładu przemysłowego.

O zmianach w stanie zakładu przemysłowego lub sposobie fabrykacyi, w skutek których zachodzi która z przewidzianych w §. 31. okoliczności, uwia-

Behörde zu bringen, welche zu beurtheilen hat, ob eine neue commissionelle Verhandlung einzutreten habe.

§. 41.

Erlöschen der Bewilligung wegen Nichtgebrauches

Wird der Betrieb binnen Jahresfrist nicht begonnen, oder durch längere als drei Jahre unterbrochen, so erlischt die Genehmigung der Betriebsanlage.

Die Frist zum Beginne des Betriebes kann bis auf drei Jahre verlängert werden, wenn die Anlage mit größeren Bauführungen verbunden ist.

Viertes Hauptstück.

Umfang und Ausübung der Gewerbsrechte.

§. 42.

Der Umfang eines Gewerbsrechtes wird nach dem Inhalte des Gewerbescheines oder der Concession mit Festhaltung der in den nachstehenden Paragraphen vorgezeichneten Grundsätze beurtheilt.

§. 43.

Erzeugungsrecht.

Jeder Gewerbetreibende hat das Recht, alle zur vollkommenen Herstellung seiner Erzeugnisse nöthigen Arbeiten zu vereinigen und die hiezu erforderlichen Hilfsarbeiter auch anderer Gewerbe zu halten.

§. 44.

Handelsrecht.

Die Berechtigung zur Erzeugung eines Artikels schließt auch das Recht zum Handel mit den gleichen fremden Erzeugnissen in sich.

§. 45.

Feste Betriebsstätten.

Diejenigen, welche freie Gewerbe betreiben, können in der Gemeinde ihres Standortes mehrere feste Betriebsstätten (Werkstätten oder Verkaufslocale) halten, die aber der Behörde angezeigt werden müssen.

§. 46.

Gewerbsbetrieb außerhalb des Standortes.

Die Gewerbetreibenden können auch außerhalb der Gemeinde ihres Standortes die Artikel ihres Gewerbes überallhin bei Gewerbsleuten, die solche Erzeugnisse führen dürfen, in Commission geben, auf Bestellung liefern und bestellte Arbeiten überall verrichten.

§. 47.

Zweig-Etablissements und Niederlagen.

Wenn die Gewerbetreibenden außerhalb der Gemeinde ihres Standortes Zweig-Etablissements oder Niederlagen errichten wollen, so müssen sie dieselben sowohl der Gewerbsbehörde, in deren Bezirke sie errichtet werden, als derjenigen, in deren Register die Hauptunternehmung eingetragen ist, anmelden, und bei concessionirten Gewerben eine eigene Concession von der ersterwähnten Behörde erwirken.

domić należy władzę, która oceni, czy nowa komisyonalna rozprawa ma mieć miejsce.

§. 41.

Pozwolenie traci moc z powodu nieużycia.

Jeżeli przed upływem roku zakład nie został w ruch wprowadzony, lub nastąpiła w nim przerwa dłuższa nad trzy lata, natenczas traci moc zezwolenie na zakład.

Termin rozpoczęcia ruchu może być przedłużony do trzech lat, jeżeli zakład połączony jest ze znaczniejszemi budowlami.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

Zakres i wykonanie praw przemysłowych.

§. 42.

Zakres prawa przemysłowego rozeznaje się wedle treści patentu przemysłowego lub koncessyi na podstawie zasad zawartych w następujących paragrafach.

§. 43.

Prawo produkowania.

Ktokolwiek prowadzi professyą, mocen jest połączyć wszelkie roboty potrzebne do zupełnego produkowania swoich wyrobów i trzymać potrzebnych ku temu pomocników z innych nawet professyj.

§. 44.

Prawo handlowania.

Z prawem wyrobu pewnych artykułów łączy się także prawo prowadzenia handlu cudzemi wyrobami tegoż rodzaju.

§. 45.

Stałe zakłady ruchu.

Prowadzący wolne professye utrzymywać mogą w gminie swego stanowiska kilka stałych zakładów ruchu (warsztatów, sklepów), o których wszakże władzy donieść są obowiązani.

§. 46.

Zarobkowanie poza miejscem stanowiska.

Prowadzący przemysł mogą także i poza obrębem gminy swego stanowiska dawać wszędzie w komis artykuły swego wyrobu professyonistom, którym wolno trudnić się sprzedażą takowych, dostarczać artykułów zamówionych i wykonywać wszędzie zamówione roboty.

§. 47.

Zakłady filialne i składy.

Jeżeli prowadzący professyę założyć chcą filie lub składy poza obrębem gminy swego stanowiska, tedy takowe zameldować winni nietylko u władzy przemysłowéj, w któréj okręgu je zakładają, ale i u téj, w któréj rejestrach przedsiębiorstwo główne jest zaciągnione, a gdy idzie o professye koncessyjne, uzyskać osobną koncessyę u wyż pomienionéj władzy.

§. 48.

Uebersiedlung.

Bei Gewerben, welche nicht mit der Haltung fester Betriebsstätten verbunden sind, ist die Uebersiedlung des Unternehmers in einen anderen Bezirk als die Begründung eines neuen Gewerbes anzusehen, ohne daß jedoch der bei einigen Gewerben vorgeschriebene Nachweis der technischen Befähigung von Neuem zu fordern ist.

§. 49.

Aeußere Bezeichnung.

Die Gewerbetreibenden sind berechtiget, sich einer entsprechenden äußeren Bezeichnung auf ihren festen Betriebsstätten oder ihrer Wohnung und sonstiger Mittel der Bekanntmachung zu bedienen.

§. 50.

Reisende Agenten.

Die Gewerbsleute sind berechtiget, im Umherreisen selbst oder durch Bevollmächtigte Bestellungen zu suchen, dürfen jedoch hierbei, außer auf Märkten, keine Waaren zum Verkaufe, sondern nur Muster mitführen.

Für die Subscriptionssammlung auf Druckwerke gelten die im Preßgesetze gegebenen besonderen Vorschriften. Jene Handlungsreisende (Handels-Agenten), welche nicht im ausschließenden Dienste eines Auftraggebers stehen, sondern ein Geschäft daraus machen, für mehrere Fabrikanten oder Handelsleute Bestellungen zu suchen, haben diesen selbstständigen Erwerbszweig nach §. 13 anzumelden.

§. 51.

Hausirer.

Das Feilbieten im Herumziehen von Ort zu Ort, außer auf Märkten, und das Herumtragen und Anbieten von Waaren von Haus zu Haus, darf nur von den mit Hausirbefugnissen betheilten Personen betrieben werden.

§. 52.

Ausnahmen von den Bestimmungen des vorstehenden Paragraphes.

Die im vorigen Paragraphe ausgesprochene Beschränkung findet keine Anwendung auf Gewerbsleute, welche die allgemeinen Artikel des täglichen Verbrauches, wie z. B. Milch, Butter, Obst, Gemüse, Blumen, Holz ꝛc., nach örtlicher Gewohnheit durch Herumtragen von Haus zu Haus oder auf der Straße feilbieten

Auch ist der Behörde überlassen, im Orte ansäßigen kleineren Gewerbsleuten zu ihrem besseren Fortkommen das Feilbieten ihrer Erzeugnisse innerhalb des Gemeindebezirkes von Haus zu Haus zu gestatten.

§. 53.

Verkehr über die Grenze.

Die im Auslande wohnenden Gewerbetreibenden können, wenn den österreichischen Unterthanen Gleiches in dem jenseitigen Staate gestattet ist, über Bestellung solche Gewerbsarbeiten im Inlande ausführen, zu deren Verrichtung keine Concession erforderlich ist. Das Einbringen der im Auslande gefertigten Arbeiten und das Abliefern derselben an die Besteller unterliegt nur den durch die Zollvorschriften gegebenen Beschränkungen.

§. 54.

Firmaprotokollirung.

Das Recht und die Pflicht zur Protokollirung der Firma und die Folgen derselben werden durch besondere Bestimmungen geregelt.

§. 48.

Co do professyj, których prowadzenie nie jest połączone z utrzymywaniem stałych lokalności, uważaném będzie przesiedlenie przedsiębiorcy w inny okrąg za założenie nowéj professyi, przyczém jednak nie potrzeba wywodzić się na nowo z technicznego uzdolnienia wymaganego w niektórych professyach.

Przesiedlenie.

§. 49.

Prowadzący professyę użyć mogą odpowiedniego zewnętrznego oznaczenia na swych stałych zakładach przemysłowych lub mieszkaniu i innych środków obwieszczających.

Zewnętrzne oznaczenie.

§. 50.

Mogą téż prowadzący professyę szukać zamówień drogą podróżowania sami lub przez pełnomocników; nie mogą wszakże prowadzić z sobą, wyjąwszy na jarmarki, towarów na sprzedaż, lecz tylko próbki.

Agenci podróżujący.

Co do zbierania przedpłaty na dzieła drukowane obowiązują oddzielne przepisy nadane ustawą drukową. Ci podróżujący handlowi (agenci handlowi), którzy nie pozostają w wyłącznéj służbie jednego mandanta, ale z tego robią professyę, iż dla kilku fabrykantów lub kupców szukają zamówień, zgłosić się winni wedle §. 13. względem téj samodzielnéj gałęzi przemysłu.

§. 51.

Sprzedawaniem w przechodzeniu z miejsca na miejsce, wyjąwszy na jarmarkach, tudzież obnoszeniem i ofiarowaniem kupna po domach trudnić się mogą tylko osoby upoważnione do handlu obnośnego.

Handel obnośny.

§. 52.

Ograniczenie wyrzeczone w poprzednim paragrafie nie ma zastósowania do zarobkujących, którzy sprzedają powszednie artykuły codziennéj potrzeby, jak np. mléko, masło, owoce, jarzyny, kwiaty, drzewo itd. wedle miejscowego zwyczaju za pomocą obnoszenia po domach lub na ulicy.

Wyjątki z postanowień poprzedzającego paragrafu.

Pozostawia się téż władzy dozwalanie mniejszym miejscowym professyonistom dla ich łatwiejszego utrzymania się sprzedawać po domach ich wyroby w zakresie obrębu gminnego.

§. 53.

Professyoniści mieszkający za granicą mogą, jeżeli poddani austryaccy równych korzyści w tameczném państwie doznają, wykonywać w państwie tutejszém takie zamówione roboty, na które nie potrzeba koncessyi. Wprowadzanie wyrobów za granicą uskutecznionych i dostarczanie ich zamówicielom podlega tylko ograniczeniom w przepisach cłowych zawartym.

Obrót graniczny.

§. 54.

Prawo i obowiązek zaprotokołowania firmy i następstwa ztąd wynikające urządzone będą osobnemi postanowieniami.

Zaprotokołowanie firmy.

*

§. 55.

Preissatzungen.

Preissatzungen können nur beim Kleinverkaufe von Artikeln, die zu den nothwendigsten Bedürfnissen des täglichen Unterhaltes gehören, dann bei dem Rauchfangkehrergewerbe und bei den Transports- und Platzdienstgewerben stattfinden.

Das Ministerium des Innern ist ermächtiget, für die genannten Artikel und Gewerbe je nach den örtlichen Verhältnissen die Einführung oder Aufhebung solcher Preissatzungen auszusprechen.

Das Gleiche gilt von den in einzelnen Gemeinden für die Fleischausschrottung, die Brodbäckerei, die Schornsteinfegung und die Abdeckereien bestehenden Einrichtungen der Verpachtung.

§. 56.

Vorräthe und Preisankündigung.

Bei Artikeln, die zu den nothwendigen Bedürfnissen des täglichen Unterhaltes gehören, kann die Behörde die Haltung von Vorräthen und im Kleinverkaufe auch dort, wo diese Artikel keiner Satzung unterliegen, die Ersichtlichmachung der Preise in den Verkaufslocalitäten, sowie bei den Gastgewerben die Auflegung von Preiszetteln anordnen.

§. 57.

Betriebspflicht der Bäcker, Fleischer und Rauchfangkehrer.

Bäcker, Fleischer und Rauchfangkehrer dürfen den einmal begonnenen Gewerbsbetrieb nicht nach Belieben unterbrechen, sondern müssen bei beabsichtigter Einstellung diese der Behörde anmelden und auf deren Verlangen das Gewerbe noch durch eine bestimmte Zeit, höchstens 2 Monate, fortführen.

§. 58.

Stellvertreter.

Jeder Gewerbetreibende kann sein Gewerbe auch durch einen Stellvertreter ausüben, oder dasselbe verpachten.

Ein Realgewerbe, dessen Eigenthümer die gesetzliche Eignung zur Ausübung desselben nicht besitzt, kann nur durch einen Stellvertreter oder Pächter betrieben werden.

Ein Stellvertreter oder Pächter muß immer gleich dem Gewerbsinhaber selbst die für den selbstständigen Betrieb des betreffenden Gewerbes erforderlichen Eigenschaften besitzen, und bei concessionirten Gewerben der Behörde zur Genehmigung angezeigt werden.

§. 59.

Uebergang der Gewerbe.

Nach dem Tode eines Gewerbetreibenden hat der Erbe oder Legatar, wenn er das Gewerbe fortführen will, dasselbe auf eigenen Namen neu anzumelden.

Desgleichen hat eine neue Anmeldung stattzufinden, wenn ein Gewerbs-Etablissement durch Acte unter Lebenden auf einen Andern übertragen wird.

Ist das Gewerbe ein concessionirtes, so bedarf es in beiden Fällen einer neuen Concession. Nur für Rechnung der Witwe oder der minderjährigen Erben bis zur erreichten Großjährigkeit kann ein concessionirtes Gewerbe auf Grundlage der alten Concession fortgeführt werden.

§. 55.

Cenniki.

Wykazy cen mogą jedynie mieć miejsce w drobnéj sprzedaży artykułów należących do najniezbędniejszych potrzeb codziennego życia, daléj w professyi kominiarskiéj tudzież w zarobkach transportowych i posługi miejscowéj.

Ministerstwo spraw wewnętrznych umocowane jest do zaprowadzenia lub zniesienia podobnych cenników na pomienione artykuły i professye wedle stósunków miejscowych.

To samo prawidło ma zastósowanie do istniejących w pojedynczych gminach urządzeń wydzierżawiania sprzedaży mięsa, pieczenia chleba, wymiatania kominów i rzemiosła oprawcy.

§. 56.

Zapasy i obwieszczanie cen.

Co do artykułów należących do niezbędnych potrzeb codziennego życia, nakazać może władza utrzymywanie zapasów, a w drobnéj sprzedaży nawet tam, gdzie te artykuły ustanowom nie podlegają, utrzymywanie cenników w lokalnościach sprzedaży, jako też przedkładanie spisów cen w domach gościnnych.

§. 57.

Obowiązek piekarzów, rzeźników i kominiarzów prowadzenia professyi.

Piekarzom, rzeźnikom i kominiarzom niewolno wedle upodobania przerywać prowadzenia rozpoczętéj professyi, lecz jeżeli takową zaniechać zamierzają, winni o tém donieść władzy, na któréj żądanie obowiązani są prowadzić daléj professyę do pewnego czasu, najdaléj do 2. miesięcy.

§. 58.

Zastępcy.

Ktokolwiek podjął jaką professyę, prowadzić ją może także przez zastępcę albo ją wydzierżawić.

Professyę przywiązaną do realności, któréj właściciel nie posiada przepisanéj prawem zdolności do jéj wykonywania, prowadzić jedynie można przez zastępcę lub dzierżawcę.

Zastępca lub dzierżawca powinien zawsze posiadać tak jak sam właściciel professyi wymagane własności do samodzielnego prowadzenia dotyczącéj professyi, i ma być wskazany władzy do zatwierdzenia, gdy idzie o professyę koncessyjną.

§. 59.

Przeniesienie professyi na innych.

Jeżeli po śmierci prowadzącego professyę spadkobierca lub legataryusz chce ją daléj prowadzić, powinien takową na własne imię na nowo zameldować.

Zameldowanie winno również mieć miejsce, gdy zakład przemysłowy przeniesiony bywa na kogo innego za pomocą aktu między żyjącymi.

Profesya koncessyjna wymaga w obu tych wypadkach nowéj koncessyi. Taka professya prowadzoną być może na podstawie dawnéj koncessyi tylko na rachunek wdowy lub małoletnich spadkobierców aż do osiągnienia pełnoletności.

Zur Fortführung eines Gewerbes für Rechnung der Massa während einer Concurs- oder Verlassenschafts-Abhandlung bedarf es weder einer neuen Anmeldung noch Concession.

In diesem, wie im vorhergehenden Falle ist, wenn die Natur des Gewerbes es fordert, ein qualificirter Stellvertreter (§. 58) zu bestellen.

§. 60.

Ungiltigkeit und Zurücknahme der Gewerbsberechtigung.

Wenn bei einem Gewerbetreibenden der ursprüngliche und noch fortdauernde Mangel eines der gesetzlichen Erfordernisse des selbstständigen Gewerbebetriebes nachträglich zum Vorschein kommt, kann jederzeit der Fortbetrieb des Gewerbes untersagt, beziehungsweise der Gewerbsschein oder die Concession zurückgenommen werden.

Bei jenen concessionirten Gewerben, bei welchen eine Beschränkung mit Rücksicht auf die Ortsverhältnisse einzutreten hat (§. 18), kann die Verleihung zurückgenommen werden, wenn der Concessionär das Gewerbe binnen 6 Monaten nach der Verleihung nicht in Betrieb setzt, oder später durch eben so lange Zeit den Betrieb aussetzt.

§. 61.

Auszeichnung.

Gewerbsunternehmungen, die von hervorragender Bedeutung für die Entwicklung der National-Industrie und die Belebung des Handels sind, können mit dem Vorrechte betheilt werden, den kaiserlichen Adler im Schilde und Siegel und die Bezeichnung „k. k. privilegirte (Fabrik, Großhandlung 2c.)" in der Firma zu führen.

Fünftes Hauptstück.

Marktverkehr.

§. 62.

Marktbesuch.

Jedermann ist berechtiget, die Märkte mit allen im Verkehre gestatteten Waaren zu beziehen, soweit selbe nach der Gattung des Marktes zum Verkehre auf demselben zugelassen sind.

Waaren, deren Verkauf an eine Concession gebunden ist, können jedoch auch auf Märkten nur von den mit der bezüglichen Concession versehenen Gewerbsleuten feilgeboten werden.

§. 63.

Fieranten.

Wer aus dem Beziehen von Märkten ein selbstständiges Gewerbe macht (Fierant, Marktfahrer), hat dieses nach §. 13 anzumelden.

§. 64.

Ausländer.

Ausländer werden rücksichtlich des Rechtes zum Marktbesuche wie Inländer behandelt, soweit nicht eine Abweichung hiervon in Anwendung der Reciprocitat verfügt wird.

§. 65.

Gegenstände des Marktverkehres: a) auf Hauptmärkten.

Gegenstände des Marktverkehres auf Messen, Jahrmärkten und den ihnen durch specielle Verordnungen für die Curzeit gleichgestellten Badeorten, dann auf Kirchtagsmärkten,

Dla prowadzenia professyi na rachunek massy podczas pertraktacyi konkursowéj lub spadkowéj nie potrzeba ani ponowionego zameldowania ani koncessyi.

W wypadku tym i poprzednim ustanowić należy uzdolnionego zastępcę (§. 58), jeźli tego natura professyi wymaga.

§. 60.

Nieważność i odebranie uprawienia do professyi.

Jeżeli późniéj okaże się u prowadzącego professyę pierwotny i ciągle trwający brak wymaganéj prawem własności do samodzielnego prowadzenia professyi, natenczas może być zakazaném dalsze prowadzenie professyi, a względnie odebranym patent zarobkowy lub koncessya.

Gdzie zachodzą stósunki miejscowe, dla których professye koncessyjne ograniczeniu podlegać mają (§. 18), może koncessya być odebraną, jeżeli koncessyonaryusz nie rozpocznie professyi w przeciągu 6 miesięcy po nadaniu lub późniéj przez takiż czas przerwie jéj prowadzenie.

§. 61.

Odszczególnienie.

Przedsiębiorstwa przemysłowe, celujące przeważnym udziałem w rozwoju narodowego przemysłu i ożywienia handlu, obdarzone być mogą prerogatywą prowadzenia w firmie oznaki „c. k. uprzywilejowana (fabryka, handel hurtowny itp.)“ tudzież orła cesarskiego na godłach i pieczęci.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Obrót targowy.

§. 62.

Zwiedzanie jarmarków.

Każdemu wolno zwiedzać jarmarki z wszelkiemi towarami dozwolonego obrotu, o ile takowe wedle różnicy targu znajdować się na nim mogą w obrocie.

Towary, których sprzedaż koncessyi wymaga, sprzedawane być mogą na jarmarkach tylko przez professyonistów, którzy posiadają dotyczącą koncessyę.

§. 63.

Fieranci.

Kto ze zwiedzania jarmarków samodzielną robi professyę (fierant, jeżdżący po jarmarkach), winien to zameldować wedle §. 13.

§. 64.

Cudzoziemcy.

Cudzoziemcy traktowani będą jak krajowcy co do prawa uczęszczania na jarmarki, o ile ze względów wzajemności nie odstąpiono od téj zasady.

§. 65.

Przedmioty obrotu targowego: *a*) na głównych jarmarkach.

Przedmiotem targowego obrotu na wolnych targach, jarmarkach, tudzież w zdrojowiskach uleczających postawionych z temiż na równi, na czas kuracyi

sind alle im freien Verkehre gestatteten Waaren, in soferne nicht die bezüglichen Marktberechtigungen ausdrücklich auf einzelne Gattungen von Gegenständen, wie z. B. Vieh, Wolle, Getreide, Kinderspielwaaren ꝛc., beschränkt sind.

§. 66.

b) auf Wochenmärkten.

Gegenstände des Wochenmarktsverkehres sind: Lebensmittel und rohe Naturproducte, Wirthschafts- und Ackergeräthe, Erzeugnisse, welche zu den landesüblichen Nebenbeschäftigungen der Landleute der Umgegend gehören und gemeine Artikel des täglichen Verbrauches.

§. 67.

Andere als diese Artikel auf Wochenmärkten in Buden und Ständen feil zu halten, ist in der Regel nur den in der Gemeinde selbst wohnhaften Gewerbetreibenden rücksichtlich der Gegenstände ihres Gewerbes gestattet, es wäre denn, daß bereits in einzelnen Orten bisher für die betreffenden Erzeugnisse auch auswärtige Gewerbsleute zugelassen sind.

Es ist übrigens in Orten, wo durch die seßhaften Gewerbsleute dem Consumtionsbedarfe nicht entsprochen wäre, der politischen Landesstelle unbenommen anzuordnen, daß für die bezüglichen Artikel auch auswärtige Gewerbetreibende auf den Wochenmärkten zugelassen werden.

§. 68.

Gleichberechtigung der Marktbesucher.

Allen Marktbesuchern stehen im Betriebe ihrer Marktgeschäfte die gleichen Befugnisse zu.

Einrichtungen, wonach die ersten Stunden des Marktes für die Einkäufer im Kleinen vorbehalten werden, dürfen nur bei Wochenmärkten und in Anwendung auf Lebensmittel stattfinden, wenn die örtlichen Gewohnheiten und Bedürfnisse dafür sprechen.

§. 69.

Marktgebühren.

Der Marktverkehr darf von den Gemeinden mit keinen andern, als solchen Abgaben belegt werden, welche eine Vergütung für den überlassenen Raum, den Gebrauch von Buden und Geräthschaften, und für andere mit der Abhaltung des Marktes verbundene Auslagen bilden.

§. 70.

Marktordnungen.

Innerhalb obiger Bestimmungen hat jede Gemeinde, in welcher Märkte abgehalten werden, unter Genehmigung der politischen Landesstelle die Marktordnung, welche auch den Marktgebühren-Tarif zu enthalten hat, nach den örtlichen Bedürfnissen festzusetzen, wobei auch zu bestimmen ist, in wieweit der Ausschank von Getränken und die Verabreichung von Speisen auf den Marktplätzen gestattet werde.

§. 71.

Marktrechts-Verleihungen.

Besondere Vorschriften bestimmen, wie von den Gemeinden die Berechtigung zur Abhaltung von Märkten erworben wird, und welche Rücksichten bei solchen Bewilligungen zu beobachten sind.

specyalnemi rozporządzeniami, niemniéj na kiermaszach są wszelkie towary wolnego obrotu, o ile dotyczące uprawnienia jarmarczne nie są wyraźnie ograniczone na szczególne rodzaje przedmiotów, jak n. p. bydło, wełnę, zboże, zabawki dziecinne i t. p.

§. 66.

b) na targach tygodniowych.

Przedmiotem obrotu na targach tygodniowych są: wiktuały i płody surowe, sprzęty gospodarskie i rolnicze, wyroby należące do zakresu zwykłych podrzędnych zatrudnień u włościan okolicy, tudzież pospolite artykuły potrzeb dziennych.

§. 67.

Sprzedawanie innych artykułów na targach tygodniowych w budach i na straganach dozwoloném jest w zasadzie tylko professyonistom w téj saméj gminie zamieszkałym, a to, co do przedmiotów ich professyi, chyba, że już w niektórych miejscach przypuszczono także i cudzych professyonistów z dotyczącemi wyrobami.

Polityczna władza krajowa może atoli rozporządzić w miejscach, gdzie miejscowi professyoniści nie czynią zadość potrzebom konsumcyi, ażeby także i cudzych professyonistów przypuszczano z takiemi artykułami na targi tygodniowe.

§. 68.

Równouprawnienie dla zwiedzających jarmark.

Wszystkim zwiedzającym jarmarki przysłużają równe prawa w prowadzeniu spraw targowych.

Zastrzeżenia pierwszych godzin targu dla drobnego kupna mogą jedynie mieć miejsce na targach tygodniowych co do wiktuałów, jeźli miejscowy zwyczaj i potrzeby za tém przemawiają.

§. 69.

Należytości targowe.

Gminom nie wolno żądać innych opłat targowych, tylko takich, które są wynagrodzeniem za ustąpione miejsce, za używanie bud i sprzętów, i za inne wydatki pochodzące z odbywania targu.

§. 70.

Regulaminy targowe.

Każda gmina, w któréj targi odbywają się, ułożyć winna w zakresie powyższych postanowień wedle potrzeb miejscowych regulamin targowy, zatwierdzony przez krajową władzę polityczną i zawierający taryfę należytości targowych, a zarazem powiédzianém będzie, jak dalece dozwolonym jest wyszynk napojów i sprzedaż potraw na targowiskach.

§. 71.

Jakim sposobem gminy nabyć mogą prawa odbywania targów i jakie względy mieć należy w udzielaniu podobnych dozwoleń, stanowią oddzielne przepisy.

Sechstes Hauptstück.

Gewerbliches Hilfspersonale.

§. 72.

Rechtsverhältniß.

Die Rechtsverhältnisse zwischen den selbstständigen Gewerbetreibenden und ihrem Hilfspersonale (Gehilfen und Lehrlingen) sind, in soferne nicht das gegenwärtige Gesetz besondere Bestimmungen enthält, nach den Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches zu beurtheilen.

a) Gehilfen.

§. 73.

Gehilfen.

Unter Gehilfen werden in diesem Gesetze Handlungsdiener, Gesellen und Fabriksarbeiter, dann die in gleichen Dienstverhältnissen stehenden weiblichen Hilfsarbeiter verstanden.

Die für höhere Dienstleistungen angestellten Individuen, wie Werkführer, Mechaniker, Factoren, Buchhalter, Cassiere, Zeichner, Chemiker,

dann die für bloße Handlanger- und andere gröbere Arbeiten aufgenommenen Arbeiter und Taglöhner,

endlich die Personen, welche bei dem Betriebe eines Gewerbes bloß Hausgesindedienste verrichten, wie Kellner, Fuhrknechte ꝛc.

werden unter den Gehilfen nicht begriffen.

§. 74.

Ausweis.

Jeder Gehilfe muß mit den nöthigen Ausweisen versehen sein, welche bei Handlungsdienern in den behördlich vidirten Zeugnissen der früheren Dienstgeber, bei anderen Gehilfen in dem Arbeitsbuche bestehen.

Unternehmer, welche Gehilfen ohne einen solchen Ausweis in Verwendung nehmen, machen sich strafbar, und haften mit den Letzteren dem früheren Dienstgeber für den durch den eigenmächtigen Austritt des Gehilfen erwachsenen Schaden nach Maßgabe des §. 1302 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches. Dem früheren Dienstgeber steht auch das Recht zu, den Wiedereintritt des eigenmächtig ausgetretenen Gehilfen zu fordern.

§. 75.

Stellung.

Die Art der Verwendung eines Gehilfen, seine Bezüge und sonstige Stellung, die Dauer des Dienstverhältnisses, die allfällige Probezeit und die Kündigungsfrist sind Gegenstand freien Uebereinkommens. In Ermanglung eines solchen wird die Bedingung wochentlicher Ablöhnung und eine vierzehntägige Kündigungsfrist vorausgesetzt, und in den anderen Beziehungen der Ortsgebrauch zur Richtschnur genommen.

§. 76.

Pflichten und Rechte.

Der Gehilfe ist verpflichtet, dem Dienstgeber Treue, Folgsamkeit und Achtung zu erweisen, sich anständig zu betragen, die bedungene oder ortsübliche Arbeitszeit einzuhalten,

ROZDZIAŁ SZÓSTY.

O pomocnikach professyjnych.

§. 72.

Stósunek prawny.

Stósunki prawne między samodzielnymi professyonistami i osobami pomocnemi (pomocnikami, terminującymi) oceniane być winny, o ile niniejsza ustawa szczególnych postanowień nie zawiera, wedle postanowień powszechnéj księgi ustaw cywilnych.

a) Pomocnicy.

§. 73.

Pomocnicy.

Pod pomocnikami rozumié niniejsza ustawa kupczyków, czeladników, robotników fabrycznych, niemniéj robotnice zostające w podobnych stósunkach służby.

Nie należą do rzędu pomocników:

indywidua ustanowione do wyższych czynności służbowych, jakoto: kierownicy ruchu, mechanicy, faktorowie, buchhalterowie, kassyerowie, rysownicy, chemicy,

daléj robotnicy i najemnicy przyjmowani do robót podręcznych i innych robót grubszych.

nakoniec osoby sprawujące w prowadzeniu professyi posługi czeladzi domowéj właściwe, jakoto: kelnerzy, parobcy itp.

§. 74.

Wykaz.

Każdy pomocnik wykazać się winien potrzebnemi dowodami, a to: kupczyki widymowanemi przez władzę świadectwami ich dawniejszych służbodawców, inni zaś pomocnicy książeczkami czeladnemi.

Przedsiębiorcy przyjmujący pomocników bez podobnych dowodów podlegają karze i stają się odpowiedzialnymi wraz z przyjętymi w ten sposób pomocnikami dawniejszemu służbodawcy za szkodę wynikłą przez samowładne wystąpienie pomocnika w miarę §. 1302 powszechnéj księgi ustaw cywilnych. Może též dawniejszy służbodawca żądać powrotu pomocnika, który samowładnie wystąpił.

§. 75.

Stanowisko.

Sposób używania pomocnika, jego płaca i w ogólności stanowisko, trwanie stósunku służbowego, czas próby, gdyby jaka zachodziła, i termin wypowiedzenia, są przedmiotem wolnéj umowy. W braku takowéj przypuszcza się, iż zastrzeżoną została wypłata tygodniowa i dwutygodniowe wypowiedzenie, w innych zaś względach posłuży za skazówkę zwyczaj miejscowy.

§. 76.

Obowiązki i prawa.

Pomocnik obowiązany jest względem służbodawcy do wierności, posłuszeństwa i uszanowania, do przyzwoitego zachowania się, do pilnowania roboty

*

die ihm anvertrauten gewerblichen Verrichtungen nach besten Kräften zu besorgen, über die Betriebsverhältnisse des Dienstgebers Verschwiegenheit zu beobachten, sich gegen Mitgehilfen und Hausgenossen verträglich zu benehmen und die Lehrlinge, so wie die unter seiner Aufsicht arbeitenden Kinder gut zu behandeln. Er ist berechtiget, die bedungenen Bezüge zur rechten Zeit, eine anständige Behandlung und beim Austritte ein wahrheitsgetreues Zeugniß in Anspruch zu nehmen.

§. 77.

Verbote.

Es ist den Gehilfen verboten, willkürliche Feiertage und sogenannte blaue Montage zu halten, ohne Einwilligung des Dienstgebers für eigene Rechnung oder für fremde Arbeitsgeber zu arbeiten, und unter sich Verabredungen zu treffen, um durch gemeinschaftliche Arbeitsverweigerung oder durch andere Mittel von ihrem Dienstherrn Bedingungen zu erzwingen (§. 481 des Strafgesetzbuches).

§. 78.

Auflösung des Dienstverhältnisses.

Das Arbeits- oder Dienstverhältniß kann aus wichtigen Gründen vor Ablauf der ausdrücklich oder stillschweigend bedungenen Dauer und ohne Aufkündigung sogleich aufgelöst werden. Insbesondere ist aber:

1. Der Dienstgeber zur Aufhebung des Vertrages berechtiget, wenn der Gehilfe:

a) zum Dienste unbrauchbar befunden wird;

b) eine Handlung verübt, durch welche das in ihm zu setzende Vertrauen gegründeter Weise verwirkt wird, oder wenn eine solche Handlung nach der Aufnahme zur Kenntniß des Dienstgebers gelangt;

c) ohne Einwilligung des Dienstgebers ein der Verwendung beim Gewerbe abträgliches Nebengeschäft betreibt;

d) sich hartnäckig weigert, des Dienstgebers rechtmäßige Weisungen zu vollziehen, oder die Mitgehilfen, Lehrlinge oder das Hausgesinde zum Ungehorsam, zur Auflehnung gegen den Dienstgeber, zu unordentlichem Lebenswandel oder zu unerlaubten Handlungen zu verleiten sucht, oder sich einer Ehrenbeleidigung gegen den Dienstgeber oder dessen Angehörige oder einer anderen wesentlichen oder wiederholten Pflichtverletzung schuldig macht;

e) durch eigenes Verschulden arbeitsunfähig wird, oder wenn die unverschuldete Arbeitsunfähigkeit über vier Wochen dauert;

f) durch länger als 8 Tage gefänglich angehalten wird.

2. Der Gehilfe ist insbesondere zur Aufhebung des Vertrages berechtiget:

a) wenn er ohne Schaden für seine Gesundheit die Arbeit nicht fortsetzen kann;

b) wenn der Dienstgeber sich thätlicher Mißhandlungen oder der Uebertretung der Ehrenbeleidigung gegen ihn schuldig macht;

c) wenn der Dienstgeber ihn zu unsittlichen oder gesetzwidrigen Handlungen zu verleiten sucht;

w czasie umówionym lub przyjętym wedle zwyczaju miejscowego, do jak najdokładniejszego wedle sił swoich wykonania powierzonych sobie professyjnych czynności, do zachowania tajemnicy o przemysłowych stósunkach służbodawcy, do zgodności z innymi pomocnikami i domownikami, tudzież z terminującymi jakotéż do dobrego obchodzenia się z dziećmi pracującemi pod jego dozorem. Ma zaś prawo do pobierania w czasie należytym umówionéj zapłaty, do przyzwoitego traktowania i do zgodnego z prawdą świadectwa przy wystąpieniu.

§. 77.

Zakazy.

Pomocnikom zakazuje się obchodzić dowolne święta i tak zwane szewskie niedziele (poniedziałki) robić na własną rękę lub dla obcych przemysłowców bez przyzwolenia służbodawcy, tudzież zmawiać się między sobą celem znaglenia swego służbodawcy do pewnych warunków za pomocą wspólnego odmawiania roboty lub innemi środkami (§. 481 prawa karnego).

§. 78.

Rozwiązanie stósunku służbowego.

Stósunek roboczy lub służbowy może natychmiast być rozwiązany dla ważnych powodów przed upływem czasu zastrzeżonego wyraźnie lub domniemalnie i bez wypowiedzenia. W szczególności atoli:

1. Służbodawca jest upoważniony do zerwania umowy, gdy pomocnik

a) okaże się niezdolnym do służby;

b) dopuści się czynu, którym w sposób uzasadniony zachwieje położone w nim zaufanie, lub jeżeli czyn taki po przyjęciu dojdzie do wiadomości służbodawcy;

c) prowadzi bez pozwolenia służbodawcy uboczny zarobek, który go od przyjętéj pracy odwodzi;

d) wzbrania się uporczywie wypełniać słuszne polecenia służbodawcy, albo stara się nakłonić współtowarzyszów, terminujących lub czeladź domową do nieposłuszeństwa, do stawiania oporu służbodawcy, do nieporządnego życia lub niedozwolonych uczynków, albo dopuści się obrazy honoru względem służbodawcy lub jego przynależnych, albo téż innego ważnego lub powtórnego naruszenia obowiązku;

e) staje się z własnéj winy niezdolnym do pracy, lub gdy niezawiniona niezdolność do pracy trwa dłużéj nad cztéry tygodnie;

f) trzymanym jest w więzieniu dłużéj nad dni ośm.

2. Pomocnik w szczególności ma prawo zerwać umowę:

a) gdy bez zaszkodzenia zdrowiu nie może daléj pracować;

b) gdy służbodawca dopuścił się względem niego czynnéj obelgi lub przestępstwa obrazy honoru;

c) gdy służbodawca stara się nakłonić go do niemoralnych lub prawu przeciwnych czynności;

d) wenn der Dienstgeber ihm die bedungenen Bezüge ungebührlich vorenthält, oder andere wesentliche Vertragsbestimmungen verletzt;

e) wenn der Dienstgeber in Concurs verfällt oder sonst verhindert ist, dem Gehilfen Beschäftigung und Verdienst zu geben.

§. 79.

Vorzeitige Entlassung.

Wenn der Dienstgeber ohne einen gesetzlich zulässigen Grund (§. 78) einen Gehilfen vorzeitig entläßt, oder durch Verschulden von seiner Seite Grund zur vorzeitigen Auflösung des Dienstverhältnisses gibt, so ist er verpflichtet, dem Gehilfen den Lohn und die sonst bedungenen oder eingeführten Bezüge für den noch übrigen Theil der Kündigungsfrist zu vergüten.

§. 80.

Vorzeitiger Austritt.

Wenn ein Gehilfe seinen Dienstgeber ohne gesetzlichen Grund (§. 78) vorzeitig verläßt, so ist der Dienstgeber berechtiget, denselben durch die Behörde zur Rückkehr in die Arbeit für die noch fehlende Zeit zu verhalten und den Ersatz des erlittenen Schadens zu verlangen. Ueberdieß ist ein solcher Gehilfe angemessen zu bestrafen.

§. 81.

Aufhören des Gewerbsbetriebes oder Tod des Gehilfen.

Durch das Aufhören des Gewerbsbetriebes und durch den Tod des Gehilfen erlischt das Dienstverhältniß von selbst.

Doch ist im Falle des freiwilligen Aufgebens des Gewerbes oder der durch Schuld oder Zufall von Seite des Dienstgebers herbeigeführten Entlassung des Gehilfen, derselbe berechtiget, für den Entgang der Kündigungsfrist Schadloshaltung anzusprechen.

Zusatzbestimmungen für größere Gewerbsunternehmungen.

§. 82.

Fabriksarbeiter.

Für größere Gewerbsunternehmungen, in welchen gewöhnlich mehr als 20 Arbeiter ohne Unterschied des Geschlechtes und des Alters in gemeinschaftlichen Werkstätten zusammenwirken, gelten nebstbei folgende besondere Vorschriften.

§. 83.

Arbeiterverzeichniß.

Ueber das gesammte Arbeiterpersonale ist ein Verzeichniß mit Angabe des Vor- und Zunamens, des Alters, der Heimatsgemeinde, der dienstlichen Bestimmung und der Bezüge zu führen und der Behörde auf jedesmaliges Verlangen vorzuweisen.

§. 84.

Dienstordnung.

In den Werkstätten muß eine Dienstordnung angeschlagen sein, worin insbesondere folgende Bestimmungen auszudrücken sind:

a) über die verschiedenen Classen des verwendeten Personales und seine Dienstverrichtungen; insbesondere über die Verwendung der Weiber und Kinder mit Rücksicht auf physische Kräfte und den für Letztere vorgeschriebenen Schulunterricht;

b) über die Dauerzeit der Arbeit;

d) gdy mu służbodawca niesłusznie zatrzymuje umówioną płacę lub narusza istotne warunki umowy;

e) gdy ogłoszono upadłość służbodawcy, lub gdy tenże w inny sposób jest przeszkodzony dać pomocnikowi zatrudnienie i zarobek.

§. 79.

Przedwczesne oddalenie.

Jeżeli służbodawca oddala pomocnika przed czasem bez prawnego powodu (§. 78), lub z własnego zawinienia daje powód do rozwiązania służbowego stosunku przed czasem, tedy obowiązany jest dać pomocnikowi zapłatę i inne umówione lub zaprowadzone należytości za resztę czasu aż do terminu wypowiedzenia.

§. 80.

Przedwczesne wystąpienie.

Jeżeli pomocnik opuści przed czasem swego służbodawcę bez prawnéj przyczyny (§. 78), tedy służbodawca ma prawo zniewolić go przez władzę do powrotu i roboty na czas brakujący i żądać wynagrodzenia doznanéj szkody. Nadto pomocnik taki winien być stósownie ukarany.

§. 81.

Ustanie przemysłu lub śmierć pomocnika.

Gdzie ustało przedsiębiorstwo lub gdy nastąpiła śmierć pomocnika, stósunek służbowy ustaje sam przez się.

Na wypadek atoli dobrowolnego zaniechania professyi albo oddalenia pomocnika z winy lub przypadku ze strony służbodawcy, ma pomocnik prawo domagać się wynagrodzenia szkody wynikłéj z braku wypowiedzenia.

Postanowienia dodatkowe dla większych przedsiębiorstw przemysłowych.

§. 82.

Robotnicy fabryczni.

W większych przedsiębiorstwach przemysłowych, w których zwykle więcéj niż 20 robotników bez różnicy płci i wieku pracuje w spólnych warsztatach, obowiązują nadto następujące szczególne przepisy.

§. 83.

Spis robotników.

Prowadzony ma być spis wszystkich robotników z wyszczególnieniem imienia i nazwiska, wieku, gminy rodzinnéj, przeznaczenia służbowego i płacy, który władzy na każde żądanie ma być okazany.

§. 84.

Regulamin służby.

W warsztatach ma być przybity regulamin służby, w którym mianowicie następujące postanowienia będą wyrażone.

a) co do różnych klas osób zatrudnionych i ich czynności; w szczególności co do przeznaczenia kobiet i dzieci ze względem na siły fizyczne i naukę szkolną dla tychże ostatnich przepisaną;

b) co do czasu trwania roboty;

c) über die Zeit der Abrechnung und die Ablöhnungsverhältnisse;
d) über die Befugnisse des Aufsichtspersonales;
e) über die Behandlung im Falle der Erkrankung oder Verunglückung;
f) über allfällige Löhnungsabzüge und Arbeitsstrafen bei Uebertretungen der Dienstordnung;
g) über die Kündigungsfristen und die Fälle, in welchen das Dienstverhältniß sogleich aufgelöst werden kann.

Ein Duplicat der Dienstordnung ist der Behörde vorzulegen.

§. 85.

Unterstützungskassen.

Wenn mit Rücksicht auf die große Zahl der Arbeiter oder die Natur der Beschäftigung eine besondere Vorsorge für die Unterstützung der Arbeiter in Fällen der Verunglückung oder Erkrankung nöthig erscheint, ist der Unternehmer verpflichtet, unter Beitragsleistung der Arbeiter entweder eine selbstständige Unterstützungscasse dieser Art bei seinem Etablissement zu errichten, oder einer schon bestehenden beizutreten.

§. 86.

Verwendung von Kindern.

Kinder unter 10 Jahren dürfen gar nicht, Kinder über 10 Jahre, aber unter 12 Jahren, nur gegen Beibringung eines über Anlangen des Vaters oder Vormundes von dem Gemeinde-Vorstande ausgefertigten Erlaubnißscheines zur Arbeit in größeren Gewerbsunternehmungen verwendet werden, und zwar nur zu solchen Arbeiten, welche der Gesundheit nicht nachtheilig sind und die körperliche Entwicklung nicht hindern.

Der Erlaubnißschein ist nur dann auszufertigen, wenn entweder der Besuch der ordentlichen Schule mit der Verwendung bei der Gewerbsunternehmung vereinbar erscheint, oder von Seite des Gewerbsinhabers durch Errichtung von besonderen Schulen für den Unterricht der Kinder nach den Anordnungen der Schulbehörde genügende Vorsorge getroffen ist.

§. 87.

Arbeitszeit.

Für Individuen unter 14 Jahren darf die Arbeitszeit täglich 10 Stunden, für solche über 14, aber unter 16 Jahren, täglich 12 Stunden nicht übersteigen und nur in entsprechender Eintheilung mit genügenden Ruhezeiten bemessen werden.

Zur Nachtarbeit, d. i. zur Arbeit nach 9 Uhr Abends und vor 5 Uhr Morgens, dürfen Individuen unter 16 Jahren nicht verwendet werden. Doch kann bei Gewerben, wo Tag und Nacht gearbeitet wird, und wenn sonst der Betrieb gefährdet wäre, die Behörde auch die Verwendung der Arbeiter unter 16 Jahren, aber nicht unter 14 Jahren, zur Nachtzeit unter der Bedingung gestatten, daß eine angemessene Abwechslung in der Tag- und Nachtarbeit stattfinde.

Ebenso kann die Behörde in Fällen eines außerordentlichen Arbeitsbedürfnisses eine vorübergehende Verlängerung der Arbeitszeit um 2 Stunden für die Arbeiter unter 16 Jahren, jedoch nur für die Dauer von höchstens vier Wochen gestatten.

c) co do czasu obliczania się i stósunków odprawiania po wypłaceniu;
d) co do praw nadzorcom przysłużających;
e) co do postępowania na wypadek choroby lub nieszczęścia;
f) co do potrącania pewnéj kwoty od wysługi jeźli to jest zaprowadzone, i kar za przestąpienie regulaminu;
g) co do terminów wypowiadania i wypadków, w których stósunek służbowy natychmiast rozwiązanym być może.

Władzy przedłożyć należy duplikat służbowego regulaminu.

§. 85.

Kasy zapomożenia.

Gdy przez wzgląd na znaczną ilość robotników lub rodzaj zatrudnienia okaże się potrzeba szczególnego obmyślenia wsparcia robotników na wypadek nieszczęścia lub choroby, obowiązany jest przedsiębiorca urządzić w swym zakładzie własną kasę zapomogi, do której robotnicy wkładkami przyczyniają się, lub przystąpić do kasy już istniejącéj.

§. 86.

Zatrudnienie dzieci.

W większych zakładach przemysłowych niewolno wcale używać do roboty dzieci niżéj lal 10; a dzieci wyżéj łat 10, wszakże niżéj 12, użytemi być mogą jedynie za okazaniem pozwolenia wydanego na żądanie ojca lub opiekuna przez naczelnika gminy, i to do takich tylko robót, które nie są szkodliwe zdrowiu i nie tamują rozwoju sił fizycznych.

Pozwolenie takie wtenczas tylko udzieloném być może, gdy uczęszczanie do szkół zwyczajnych da się połączyć z zatrudnieniem w zakładzie przemysłowym, lub gdy właściciel zakładu obmyślił należycie urządzenie osobnych szkół dla nauki dzieci wedle przepisów władzy szkolnéj.

§. 87.

Trwanie roboty.

Dzieci niżéj lat 14 nie mogą być używane dłużéj do roboty, jak 10 godzin dziennie, a od 14 do 16 lat, nie dłużéj jak 12 godzin dziennie i to z odpowiednim podziałem na chwile wypoczynku.

Do roboty nocnéj t. j. po 9. godzinie wieczór i przed 5. z rana niewolno używać indywiduów niżéj lat 16. W professyach wszakże, gdzie robią dniem i nocą, a inaczéj ruch mógłby o szkodę być przyprawiony, przyzwolić może władza i na użycie robotników niżéj lat 16, wszakże nie niżéj 14, do robót w porze nocnéj z tém zastrzeżeniem, aby zaprowadzono stósowną przemianę dziennéj roboty z nocną.

Podobnież przyzwolić może władza w przypadkach nadzwyczajnéj potrzeby na chwilowe przedłużenie czasu roboczego o 2 godziny dla robotników niżéj lat 16, co wszelako najdłużéj przez cztéry tygodnie trwać może.

b) Lehrlinge.

§. 88.

Lehrling.

Als Lehrling wird angesehen, wer bei einem selbstständigen Gewerbebetreibenden zur praktischen Erlernung des Gewerbes in Verwendung tritt.

§. 89.

Fähigkeit zum Halten von Lehrlingen.

Um minderjährige Lehrlinge halten zu dürfen, muß der Gewerbsinhaber das 24. Lebensjahr zurückgelegt haben.

Jene, welche wegen eines Verbrechens überhaupt, oder wegen eines aus Gewinnsucht begangenen oder gegen die öffentliche Sittlichkeit gerichteten Vergehens oder einer derlei Uebertretung verurtheilt wurden, sowie jene, welchen nach §. 137 das Recht, Lehrlinge zu halten, entzogen wurde, dürfen weder minderjährige Lehrlinge aufnehmen, noch die bereits aufgenommenen länger behalten.

Die politische Landesstelle ist aber ermächtiget, in Fällen, wo ein Nachtheil oder Mißbrauch nicht zu besorgen ist, nach Vernehmen der Genossenschaft eine ausnahmsweise Bewilligung eintreten zu lassen.

§. 90.

Aufnahme.

Die Aufnahme minderjähriger Lehrlinge hat auf Grund eines, die Bedingungen der Aufnahme und Behandlung und insbesondere die Dauer der Lehrzeit festsetzenden Vertrages zu geschehen, der, wenn der Lehrherr einer Genossenschaft angehört, vor der Vorstehung dieser Letzteren, sonst aber vor der Gemeindevorstehung abzuschließen und daselbst aufzubewahren ist.

§. 91.

Probezeit.

Bei der Aufnahme eines Lehrlings kann eine Probezeit bedungen werden, während welcher jeder der beiden Theile nach Belieben zurücktreten kann.

Die Probezeit darf zwei Monate nicht übersteigen.

§. 92.

Verabredungen.

Die Dauer des Lehrverhältnisses, das Lehrgeld, die Bedingungen der Verköstigung Wohnung 2c. sind Gegenstand freier Uebereinkunft; doch darf eine längere, als die für das Gewerbe ortsübliche längste Dauer der Lehrzeit nicht stipulirt werden.

In Ermanglung besonderer Verabredungen ist sich an den Ortsgebrauch zu halten.

§. 93.

Stellung des Lehrlings.

Der Lehrling ist dem Lehrherrn zu Folgsamkeit, Treue, Fleiß, anständigem Betragen Verschwiegenheit verpflichtet und muß sich nach dessen Anweisung im Gewerbe verwenden.

Ein minderjähriger Lehrling ist der häuslichen Zucht des Lehrherrn unterworfen; er genießt seinen Schutz und seine Obsorge.

b) Chłopcy terminujący.

§. 88.

Uczeń terminujący.

Kto w celu praktycznego wyuczania się professyi wstępuje w obowiązek u samodzielnego professyonisty, uważany jest za ucznia terminującego.

§. 89.

Warunki trzymania terminujących.

Aby professyonista mógł mieć u siebie małoletnich w terminie, powinien ukończyć lat 24.

Ci, którzy skazani zostali za zbrodnię w ogólności, albo za wykroczenie pochodzące z chciwości lub rażące publiczną obyczajność, albo też za podobne przestępstwo, jako i ci, którym na mocy §. 137. odjęto prawo trzymania uczniów, nie mogą przyjmować do terminu małoletnich, ani trzymać dłużéj tych, których już byli przyjęli.

Polityczna władza krajowa jest wszakże umocowaną, w przypadkach, w których niéma obawy uszczerbku lub nadużycia, udzielać wyjątkowo pozwoleń po zasiągnieniu zdania cechu (stowarzyszenia).

§. 90.

Przyjmowanie.

Przyjmowanie małoletnich do terminu odbywać się powinno na podstawie umowy, w której wyrażone są warunki przyjęcia i obchodzenia się, a w szczególności trwanie terminowania, którato umowa, jeżeli pryncypał jest członkiem cechu, zawartą być winna przed tegoż przełożonym, inaczéj, przed naczelnikiem gminy, i u niego zachowaną.

§. 91.

Czas próby.

W przyjmowaniu do terminu zastrzedz można czas próby, podczas któréj każda ze stron wedle upodobania odstąpić może.

Czas próby nie może trwać dłużéj jak dwa miesiące.

§. 92.

Umowy.

Czas terminowania, opłata za naukę, warunki żywienia, mieszkanie itp. są przedmiotem dobrowolnéj umowy; niewolno wszakże ugadzać się na dłuższy czas terminowania nad ten, który do téj professyi w miejscu za najdłuższy jest uważany.

W braku osobnéj umowy należy się trzymać zwyczaju miejscowego.

§. 93.

Stanowisko ucznia.

Uczeń winien jest swemu pryncypałowi posłuszeństwo, wierność, pilność, przyzwoitość i zachowanie milczenia, i powinien oddawać się robocie stósownie do jego poleceń.

Uczeń małoletni poddany jest domowéj karności pryncypała i ma prawo do jego obrony i opieki.

*

§. 94.

Im Erkrankungsfalle hat der Lehrling, der in der Hausgenossenschaft des Lehrherrn lebt, auf die gleiche Hilfe Anspruch, welche nach den allgemeinen Gesetzen den Dienstgebern gegen ihre Dienstboten obliegt.

§. 95.

Pflichten des Lehrherrn.

Der Lehrherr hat sich die gewerbliche Ausbildung des Lehrlings angelegen seyn zu lassen, und ihm die hierzu erforderliche Zeit und Gelegenheit durch Verwendung zu anderen Dienstleistungen nicht zu entziehen.

Er hat den minderjährigen Lehrling zur Arbeitsamkeit und guten Sitten, zur Erfüllung der religiösen Pflichten, zum Besuche des gesetzlich vorgeschriebenen Unterrichtes, und wenn in dem Orte eine gewerbliche Fachschule für Lehrlinge besteht, auch zum Besuche der letzteren anzuhalten, sich jeder Mißhandlung desselben zu enthalten, und ihn gegen solche von Seite der Dienst- und Hausgenossen zu schützen.

Im Falle der Erkrankung oder des Entlaufens des minderjährigen Lehrlings und in anderen wichtigen Vorkommnissen, welche die Dazwischenkunft der Eltern, Vormünder oder sonstigen Angehörigen erheischen, hat er diese zu benachrichtigen.

§. 96.

Auflösung des Lehrverhältnisses.

Auch das Lehrverhältniß kann aus wichtigen Gründen vor Ablauf der ausdrücklich oder stillschweigend bedungenen Dauer sogleich aufgelöst werden.

Dieses tritt insbesondere ein:

1. Von Seite des Lehrherrn,

a) wenn der Lehrling sich eine der im §. 78, Punct 1, lit. b und d, bezeichneten Handlungen zu Schulden kommen läßt;

b) wenn sich unzweifelhaft heraus stellt, daß der Lehrling zur Erlernung des Gewerbes untauglich ist;

c) wenn der Lehrling über 6 Wochen durch Krankheit an der Arbeit verhindert ist;

d) wenn der Lehrling durch längere Zeit als 1 Monat gefänglich angehalten wird.

2. Von Seite des Lehrlings, beziehungsweise seiner gesetzlichen Vertreter:

a) wenn der Lehrherr die ihm obliegenden Pflichten gröblich vernachlässigt, den Lehrling zu unsittlichen oder gesetzwidrigen Handlungen zu verleiten sucht, oder das Recht der häuslichen Zucht mißbraucht;

b) wenn der Lehrherr durch mehr als einen Monat gefänglich angehalten wird, oder auch bei kürzerer Zeit, wenn nicht für den Lebensunterhalt des Lehrlings gesorgt ist;

c) wenn dem Lehrherrn durch Straferkenntniß das Gewerbe zeitlich eingestellt wird;

d) wenn der Lehrherr in eine andere Gemeinde übersiedelt, doch muß der Antrag auf Lösung des Verhältnisses längstens binnen zwei Monaten nach der Uebersiedlung gestellt werden.

§. 94.

Na wypadek choroby ma uczeń, należący do grona domowników pryncypała, prawo do takiéj saméj pomocy, jaką wedle ustaw powszechnych służbodawcy winni są dawać służącym.

§. 95.

Obowiązki pryncypała.

Pryncypał winien się starać o wykształcenie ucznia w professyi, i nie zabierać mu potrzebnego na to czasu i sposobności odrywaniem go do innych czynności. Winien on zachęcać go do pracowitości i dobrych obyczajów, do pełnienia obowiązków religijnych, do uczęszczania na naukę prawem przepisaną, niemniéj do szkoły przemysłowéj dla uczniów, jeżeli takowa w miejscu istnieje; winien też wstrzymywać się od wszelkiego złego traktowania i bronić go przed takowém ze strony towarzyszów i domowników.

Na przypadek choroby lub ucieczki małoletniego ucznia i w innych ważnych zdarzeniach, które wymagają pośrednictwa rodziców, opiekunów lub innych osób bliskich, powinien ich o tém uwiadomić.

§. 96.

Rozwiązanie stósunku terminowania.

Również i stósunek terminowania rozwiązany być może dla ważnych powodów przed upływem czasu wyraźnie lub domniemalnie zawarowanego.

Co nastąpi:

1. Ze strony pryncypała,

a) jeżeli uczeń dopuści się którego z czynów wymienionych w paragrafie 78, punkt 1, lit. b i d;

b) jeżeli nie podlega wątpliwości, że uczeń terminujący niezdatnym jest do wyuczenia się professyi;

c) jeżeli uczeń w skutek choroby dłużéj nad sześć tygodni doznaje przeszkody w robocie,

d) jeżeli uczeń dłużéj nad miesiąc trzymany jest w więzieniu.

2. Ze strony ucznia, względnie jego prawnego zastępcy:

a) jeżeli pryncypał wielce zaniedbuje przyjęte obowiązki, usiłuje nakłonić ucznia do niemoralnych lub prawu przeciwnych czynów, lub nadużywa prawa domowéj karności;

b) jeżeli pryncypał dłużéj nad miesiąc w więzieniu jest trzymany, albo i przez czas krótszy, jeżeli pryncypał nie obmyślił utrzymania dla ucznia;

c) jeżeli pryncypał na mocy wyroku karnego czasowo od professyi jest usunięty;

d) jeżeli pryncypał przenosi się do innéj gminy, w którymto razie wniosek o rozwiązanie stosunku zrobiony być winien najpóźniéj przed upływem dwóch miesięcy po przesiedleniu się.

§. 97.

Gegen eine vierzehntägige Aufkündigung kann der Lehrling die Lehre verlassen, wenn er seinen Beruf ändert oder zu einem andern Gewerbe übergeht; wenn er durch die Aushaltung der ganzen Lehrzeit verhindert wäre, von einer sich ihm darbietenden Gelegenheit der Versorgung Gebrauch zu machen, oder wenn derselbe von seinen Eltern wegen eingetretener Veränderung ihrer Umstände zu ihrer Pflege oder zur Führung ihrer Wirthschaft oder ihres Gewerbes benöthiget wird.

§. 98.

Durch die eingetretene Unfähigkeit des Einen oder Anderen, die eingegangenen Verpflichtungen zu erfüllen, durch den Tod des Lehrherrn oder Lehrlings, oder durch das Abtreten des Lehrherrn vom Gewerbe erlischt der Lehrvertrag von selbst.

§. 99.

Schadloshaltung.

Wird das Lehrverhältniß vor Ablauf der ausdrücklich oder stillschweigend festgesetzten Dauer abgebrochen, oder hört der Gewerbsbetrieb auf, so finden die Bestimmungen der §§. 79, 80 und 81 Anwendung.

§. 100.

Lehrzeugniß.

Bei Auflösung des Lehrverhältnisses hat der Lehrherr dem Lehrlinge auf Verlangen ein Zeugniß über die zugebrachte Lehrzeit, sein Betragen während derselben und die gewonnene Ausbildung im Gewerbe auszustellen.

§. 101.

Aufnahme eines entwichenen Lehrlings.

Ein Gewerbsmann, der wissentlich einen entwichenen Lehrling aufnimmt, macht sich strafbar und hat mit Letzterem dem vorigen Lehrherrn für den ihm durch die Entweichung des Lehrlings erwachsenen Schaden nach Maßgabe des §. 1302 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches zu haften.

Der entwichene Lehrling wird auf Verlangen des Lehrherrn in die Lehre zurückgebracht, und unterliegt einer angemessenen Bestrafung durch denselben oder nach Umständen durch die Behörde.

c) **Gemeinsame Bestimmungen.**

§. 102.

Streitigkeiten der Gewerbsinhaber mit ihren Gehilfen und Lehrlingen.

Streitigkeiten der selbstständigen Gewerbetreibenden mit ihren Gehilfen und Lehrlingen aus dem Dienst- und Lehrverhältnisse, welche während der Dauer desselben oder wenigstens vor Verlauf von 30 Tagen nach dessen Aufhören angebracht werden, sind, wenn der Gewerbetreibende einer Genossenschaft angehört, von der Genossenschaftsvorstehung im Wege der gütlichen Ausgleichung oder nöthigenfalls durch Erkenntniß zu erledigen.

Gehört der selbstständige Gewerbetreibende keiner Genossenschaft an, so sind diese Streitigkeiten von der politischen Behörde zu verhandeln und zu entscheiden.

Die Erkenntnisse der Genossenschaftsvorstehung sind im Verwaltungswege vollziehbar.

Gegen dieselben steht den Betheiligten durch acht Tage die Berufung an die politische Behörde offen, durch welche jedoch die vorläufige Vollziehung nicht aufgehalten wird.

§. 97.

Terminujący może porzucić naukę za dwutygodniowém wypowiedzeniem, jeżeli zmienia zawód lub przechodzi do innéj professyi; jeżeliby przez odbycie całego czasu terminowania miał doznać przeszkody w korzystaniu ze sposobności zapewnienia sobie losu, lub gdyby go rodzice dla zaszłéj zmiany w stósunkach potrzebowali, aby miał o nich staranie, prowadził im gospodarstwo lub ich professyę.

§. 98.

Umowa o terminowanie ustaje sama przez się, gdy jedna lub druga strona stała się niezdolną do wypełniania przyjętych na się zobowiazań, gdy zaszła śmierć pryncypała lub ucznia, lub gdy pryncypał professyę zarzucił.

§. 99.

Wynagrodzenie.

Jeżeli stósunek terminowania zerwanym zostaje przed upływem czasu wyraźnie lub domniemalnie zastrzeżonego, lub gdy ustaje prowadzenie professyi, tedy postanowienie §§. 79, 80 i 81 wchodzą w zastósowanie.

§. 100.

Świadectwo.

Za rozwiązaniem stósunku terminowania wydać winien pryncypał uczniowi na jego żądanie świadectwo z odbytego czasu nauki, z jego prowadzenia się w czasie tejże i z nabytego wykształcenia w professyi.

§. 101.

Przyjęcie zbiegłego ucznia.

Professyonista, który z wiedzą przyjmie zbiegłego ucznia, staje się kary godnym, i odpowiada wraz z tymże ostatnim dawniejszemu pryncypałowi, w miarę §. 1302 powszechnéj księgi ustaw cywilnych, za szkody dla tegoż wynikłe ze zbiegnięcia ucznia.

Zbiegły uczeń wrócić musi do nauki na żądanie pryncypała i ulega stósownéj karze, wymierzonéj przez pryncypała lub wedle okoliczności przez władzę.

c) Postanowienia wspólne.

§. 102.

Spory professyonistów z ich pomocnikami i uczniami.

Spory między samodzielnymi professyonistami a ich pomocnikami i uczniami, wynikające ze stósunku służby i terminowania, wytoczone podczas trwania tego stósunku albo przynajmniéj przed upływem 30 dni po jego ustaniu, załatwiane być winny, jeżeli professyonista do cechu należy, przez przełożonych cechu w drodze dobrowolnéj ugody, lub w razie potrzeby orzeczeniem.

Jeżeli samodzielny professyonista do żadnego cechu nie należy, tedy spory te traktowane będą przed władzą polityczną i przez nią rozstrzygane.

Orzeczenia przełożonych cechu wykonywalne są w drodze administracyjnéj.

Przeciw tym orzeczeniom przysłuża interesowanym prawo odwołania się do władzy politycznéj przez dni ośm, co jednak nie wstrzymuje tymczasowego wykonania.

Jene Streitigkeiten, welche nach Verlauf von 30 Tagen nach Aufhören des Dienst- oder Lehrverhältnisses angebracht werden, gehören vor den ordentlichen Richter.

§. 103.

Meldung.

Bei dem Eintritte und dem Austritte eines Gehilfen oder Lehrlings sind die bestehenden polizeilichen Meldungsvorschriften zu beobachten, und es hat überdieß, wenn der Dienst- oder Lehrherr einer Genossenschaft angehört, die Meldung gleichzeitig auch bei dieser zu geschehen.

§. 104.

Stellvertreter der Gewerbsinhaber.

Was in diesem Hauptstücke von den Gewerbsunternehmern als Dienstgebern oder Lehrherren gesagt ist, gilt auch von deren Stellvertretern, in soweit nicht einzelne Bestimmungen der Natur der Sache nach nur auf die Person des Gewerbsinhabers Anwendung finden.

§. 105.

Kaufmännisches Hilfspersonale.

Auf die zu kaufmännischen Diensten verwendeten Gehilfen und Lehrlinge (kaufmännisches Hilfspersonale) finden die Bestimmungen dieses Hauptstückes nur in soferne Anwendung, als rücksichtlich des Dienst- und Lehrverhältnisses dieser Personen in den handelsrechtlichen Vorschriften nicht etwas Anderes angeordnet ist.

Siebentes Hauptstück.

Genossenschaften.

§. 106.

Genossenschaft.

Unter denjenigen, welche gleiche oder verwandte Gewerbe in einer oder in nachbarlichen Gemeinden betreiben, ist ein gemeinschaftlicher Verband aufrecht zu erhalten, und in soferne er noch nicht besteht, so viel als möglich herzustellen.

Eine Genossenschaft kann nach Umständen auch die Gewerbetreibenden mehrerer Gemeinden und verschiedenartige Gewerbe umfassen.

§. 107.

Beitrittspflicht.

Wer in dem Bezirke eines solchen Verbandes das Gewerbe, für welches derselbe besteht, selbstständig betreibt, wird schon durch den Antritt des Gewerbes Mitglied der Genossenschaft, und hat die damit verbundenen Verpflichtungen zu erfüllen.

Wer mehrere Gewerbe betreibt, kann auf diese Art mehreren Genossenschaften zugleich angehören.

§. 108.

Die bestehenden Gewerbscorporationen haben ihre Statuten den Bestimmungen dieses Gesetzes entsprechend zu reformiren. Ihre neuen Statuten unterliegen der Genehmigung der politischen Landesstelle.

§. 109.

Auch mehrere bisher gesondert bestehende Gewerbscorporationen können durch gegenseitiges Einvernehmen oder über Begehren der einen aus ihnen durch den Ausspruch der

Spory, wytoczone po upływie 30 dni po ustaniu stósunku służby lub terminowania, rozstrzyga zwyczajny sędzia.

§. 103.

Zameldowanie.

Wstępujący i oddalający się pomocnik lub uczeń winien być meldowany wedle istniejących przepisów policyjnych, co równocześnie i u cechu nastąpić powinno, jeżeli służbodawca lub pryncypał do takiego należą.

§. 104.

Zastępcy właścicielów.

Co w rozdziale tym powiedziano o przedsiębiorcach przemysłowych, jako o służbodawcach lub pryncypałach, ma także do ich zastępców zastósowanie, o ile szczególne postanowienia już z saméj istoty rzeczy tylko do osoby właściciela zakładu przemysłowego nie odnoszą się.

§. 105.

Kupiecko-pomocnicze personale

Postanowienia tego rozdziału co tylko do używanych w służbie kupieckiéj pomocników i uczniów (kupiecko-pomocnicze personale) mają zastosowanie, o ile co do stósunku służby i terminowania tych osób nie rozporządzono inaczéj w przepisach prawa handlowego.

ROZDZIAŁ SIÓDMY.

Stowarzyszenie.

§. 106.

Stowarzyszenie.

Ci, którzy prowadzą tesame lub zbliżone do siebie professye w jednéj gminie lub w sąsiednich gminach, utrzymywać powinni wspólny związek, lub gdyby takiego nie było, starać się go wedle możności utworzyć.

Jedno stowarzyszenie może w sobie w miarę okoliczności łączyć professyonistów kilku gmin i różnych professyj.

§. 107.

Obowiązek przystąpienia.

Kto w okręgu takiego stowarzyszenia prowadzi samodzielnie professyę, dla któréj stowarzyszenie zawiązało się, staje się jego członkiem za rozpoczęciem professyi i winien pełnić wynikające ztąd obowiązki.

Kto kilka professyj prowadzi, należeć może równocześnie do kilku takich stowarzyszeń.

§. 108.

Istniejące korporacye professyjne zreformować winny swe statuta zgodnie z przepisami niniejszéj ustawy. Nowe ich statuta przedłożone być winny politycznéj władzy krajowéj do zatwierdzenia.

§. 109.

Można téż kilka osobno dotąd istniejących korporacyj professyjnych połączyć w jedno stowarzyszenie za wspólném porozumieniem się, lub na żądanie

politischen Landesstelle nach Einvernehmen der Handels- und Gewerbekammer zu Einer Genossenschaft vereiniget werden.

§. 110

In gleicher Weise sind genossenschaftliche Verbindungen solcher Gewerbsleute, welche bisher in keinem Verbande standen, herzustellen.

§. 111.

Der territoriale Umfang, auf welchen sich die einzelnen Genossenschaften zu erstrecken haben, kann jederzeit von der politischen Landesstelle nach Einvernehmung der Handels- und Gewerbekammer bestimmt werden.

§. 112.

Zuweisung.

Ist beim Antritte eines Gewerbes ein Zweifel, ob dasselbe in eine Genossenschaft und in welche einschlage, so hat die Behörde nach Anhörung der Handels- und Gewerbekammer über die Zuweisung zu entscheiden.

§. 113.

Mitglieder u. Angehörige.

Die Gehilfen und Lehrlinge der Genossenschafts-Mitglieder werden als Angehörige der Genossenschaft betrachtet, und sind als solche den Vorschriften derselben unterworfen.

§. 114.

Zwecke.

Der Zweck der Genossenschaften besteht in der Förderung derjenigen Anstalten und Vorbereitungen, welche die Bedingungen der gemeinsamen gewerblichen Interessen abgeben.

Insbesondere obliegt ihnen:

a) die Sorge für die Erhaltung geregelter Zustände zwischen den Mitgliedern der Genossenschaft und ihren Angehörigen (§. 113), insbesondere in Bezug auf den Lehr- und Dienstverband;
b) die Austragung der bezüglichen Streitigkeiten (§. 102);
c) die Gründung oder Förderung von Fachschulen und die Beaufsichtigung derselben;
d) die Gründung von Anstalten zur Unterstützung der Mitglieder und Angehörigen der Genossenschaft in Fällen der Erkrankung oder sonstigen Nothlage, und die Beaufsichtigung dieser Anstalten;
e) die Erstattung der verlangten Auskünfte und Gutachten über die in ihrem Wirkungskreise liegenden Verhältnisse an die Behörde und die Handels- und Gewerbekammer ihres Bezirkes;
f) endlich die Mitwirkung in allen Vorkehrungen der öffentlichen Verwaltung, welche sich auf die Gesammtheit der Gewerbsgenossen beziehen.

§. 115.

Nichtbeirrung des Gewerbsbetriebes.

Durch die Errichtung von Genossenschaften darf für Niemanden der Antritt oder der Betrieb eines Gewerbes weiter beschränkt werden, als durch das gegenwärtige Gesetz bestimmt ist.

§. 116.

Vertretung.

Die Genossenschaft wird vertreten und deren Geschäfte werden besorgt:

a) durch die Versammlungen der Genossenschaft;

jednéj z nich, na mocy orzeczenia politycznéj władzy krajowéj, po zasiągnieniu zdania izby handlowéj i przemysłowéj.

§. 110.

Podobnież utworzone być winny stowarzyszenia tych prefessyonistów, którzy dotąd do żadnego związku nie należeli.

§. 111.

Jak daleko ma się rozciągać terrytoryalny obręb pojedynczych stowarzyszeń, oznaczy w każdym wypadku polityczna władza krajowa, po zasiągnieniu zdania izby handlowéj i przemysłowéj.

§. 112.

Przydzielenie.

Jeżeli w rozpoczęciu professyi zachodzi wątpliwość, czy takowa należy do jakiego stowarzyszenia i do którego, tedy względem przydzielenia rozstrzygnie władza po wysłuchaniu izby handlowéj i przemysłowéj.

§. 113.

Członkowie i należący.

Pomocnicy i uczniowie członków stowarzyszenia uważani będą za należących do stowarzyszenia i podlegają, jako tacy, przepisom onegoż.

§. 114.

Cele.

Cel stowarzyszeń polega na popieraniu tych zakładów i przyrządzeń, które stanowią warunki wspólnych przemysłowych interesów.

W szczególności należy do nich:

a) staranie i utrzymanie uporządkowanych stósunków między członkami stowarzyszenia i należącymi do niego (§. 113), zwłaszcza ze względu na terminowanie i służbę;
b) załatwianie dotyczących sporów (§. 102);
c) zakładanie lub popieranie szkół fachowych i dozór nad niemi;
d) utworzenie zakładów celem wspierania członków stowarzyszenia i należących do niego w przypadku choroby lub innéj potrzeby dozór nad temi zakładami;
e) dawanie żądanych wyjaśnień i sprawozdań co do stósunków, wchodzących w ich zakres działania, władzy i izbie handlowéj i przemysłowéj ich okręgu;
f) udział we wszystkich zarządzeniach administracyi publicznéj odnoszących się do ogółu uczestników professyi.

§. 115.

Nieograniczanie professyi.

Z urządzenia stowarzyszeń nie dozna nikt w rozpoczęciu lub prowadzeniu professyi większego ograniczenia, aniżeli w niniejszéj ustawie postanowiono.

§. 116.

Zastępstwo.

Zastępują stowarzyszenie i załatwiają jego sprawy:

a) Zgromadzenie stowarzyszenia;

*

b) durch den Genossenschaftsvorstand, bestehend aus dem Ausschusse unter der Leitung des Vorstehers.

§. 117.

Versammlung.

Die Versammlungen werden bei Genossenschaften, welche nicht mehr als 50 Mitglieder zählen, aus sämmtlichen stimmfähigen Mitgliedern, bei größeren aus Vertrauensmännern gebildet, die von jenen im Wege schriftlicher Stimmenabgabe auf eine bestimmte Zeit gewählt werden.

Bei Genossenschaften, welche verschiedene Gewerbe umfassen, ist die Einrichtung zu treffen, daß die einzelnen Gewerbsgattungen durch angemessene Vertheilung der Vertrauensmänner auf dieselben vertreten seien.

§. 118.

Vorstehung.

Die Versammlung wählt die Ausschüsse und den Vorsteher. Die Wahl des Letzteren unterliegt der Bestätigung der Behörde.

Die Amtsdauer der Ausschußmitglieder und der Vorsteher währt in der Regel drei Jahre, nach deren Verlauf sie wieder wählbar sind.

§. 119.

Competenz der Versammlungen.

Den Versammlungen sind vorbehalten:

a) die Prüfung und Genehmigung der Rechnungsabschlüsse und Jahresvoranschläge und die Bestimmung des durch Umlagen aufzubringenden Betrages;

b) die Systemisirung des besoldeten Hilfspersonales;

c) die Verfügungen über das Stammvermögen der Genossenschaft;

d) die Beschlüsse über Errichtung und organische Aenderungen der Anstalten für die unter c), d), §. 114, bezeichneten Zwecke;

e) die Schlußfassung in anderen durch die Statuten näher zu bezeichnenden wichtigen Angelegenheiten.

Der Vorstand besorgt die laufenden Geschäfte.

§. 120.

Stimmrecht.

Stimmenberechtiget in der Genossenschaft und wählbar zu Vertrauensmänner und Ausschussen sind nur diejenigen, welche ihr Gewerbe bereits durch drei Jahre aufrecht betrieben haben.

Ausgeschlossen vom Stimmrechte und der Wählbarkeit sind diejenigen, welche wegen eines Verbrechens überhaupt, wegen eines Vergehens oder einer Uebertretung aus Gewinnsucht oder gegen die öffentliche Sittlichkeit, wegen Schleichhandels, wegen schwerer Gefällsübertretung oder schuldbaren Concurses verurtheilt worden sind.

Während der Zeit, als ein Gewerbsinhaber wegen einer der obbezeichneten Handlungen in Untersuchung steht oder ihm das Gewerbe durch die Behörde eingestellt ist, kann derselbe kein Stimmrecht in der Genossenschaft ausüben und kein Amt in derselben zu bekleiden.

b) Starszyzna stowarzyszenia, złożona z wydziału pod przewodnictwem przełożonego.

§. 117.

Zgromadzenie.

Stowarzyszenia, nie mające więcéj jak 50 członków, tworzą zgromadzenia złożone ze wszystkich członków głosujących, większe towarzystwa z mężów zaufania, wybieranych przez tamtych na czas pewny za pomocą pisemnego głosowania.

Stowarzyszenia obejmujące różne professye winny być tak urządzone, aby każdy rodzaj professyi miał stósowną reprezentacyę w gronie mężów zaufania.

§. 118.

Starszyzna.

Zgromadzenie wybiera wydziały i przełożonego. Wybór tego ostatniego podlega potwierdzeniu przez władzę.

Urzędowanie członków wydziału i przełożonych trwa w zasadzie trzy lata, po których upływie ciż sami znowu wybranymi być mogą.

§. 119.

Kompetencya zgromadznie.

Zgromadzenia mają sobie zastrzeżone:

a) sprawdzanie i zatwierdzanie rachunków i projektowanych na rok następny wydatków, tudzież oznaczenie kwoty, która w drodze rozłożenia ma być zebraną;
b) ułożenie etatu osób przyjętych za płacą do pomocy;
c) rozporządzanie zakładowym majątkiem stowarzyszenia;
d) uchwalanie urządzeń i zmian organicznych w zakładach, zajmujących się celami wskazanemi pod c) d) §. 114.
e) zadecydowanie innych spraw ważnych, które statutami bliżéj oznaczone będą.

Starszyzna załatwia czynności bieżące.

§. 120.

Prawo głosowania.

Ci tylko, którzy już professyę od trzech lat prowadzą, mają prawo głosowania w stowarzyszeniu, i mogą być wybranymi na mężów zaufania tudzież do wydziałów.

Wykluczeni są od prawa głosowania i nie mogą być wybranymi ci, którzy skazani zostali za zbrodnię w ogólności, za wykroczenie lub przestępstwo pochodzące z chęci zysku lub przeciwne moralności publicznéj, za przemytnictwo, za ciężkie przestępstwo skarbowe lub zawinioną upadłość.

W ciągu czasu, w którym professyonista zostaje pod śledztwem z powodu którego z czynów powyżéj wymienionych, nie może on mieć głosu w stowarzyszeniu ani téż piastować jakiego urzędu.

§. 121.

Vertreter aus dem Stande der Gewerbsgehilfen.

Für die Austragung der Streitigkeiten (§. 102) wird dem Genossenschaftsvorstande eine entsprechende Anzahl Vertreter aus dem Stande der Gehilfen beigegeben, welche von der Behörde aus den ehrenhaftesten und verständigsten Individuen dieser Classe für eine bestimmte Dauer bestellt werden.

§. 122.

Disciplinargewalt.

Dem Vorstande wird das Recht eingeräumt, über die Mitglieder und Angehörigen der Genossenschaft bei Verletzung der Genossenschaftsvorschriften angemessene Ordnungsstrafen, als: Verweise und Geldstrafen bis 5 Gulden, zu verhängen.

§. 123.

Umlagen.

Die für die Erfordernisse der Genossenschaften nöthigen Geldmittel, soweit solche nicht aus den Zinsen des vorhandenen Vermögens die Deckung erhalten, werden mit Genehmigung der Behörde auf die Mitglieder der Genossenschaft umgelegt und dürfen im Verwaltungswege eingetrieben werden.

§. 124.

Gesellencassen.

Wenn bei einer Genossenschaft eine Anstalt zur Unterstützung der hilfsbedürftigen Gehilfen durch gemeinsame Beiträge der Gewerbsinhaber und der Gehilfen mit allgemeiner Verpflichtung zum Beitritte errichtet wird, so darf der Beitrag der Gehilfen nicht höher als mit 3 Percent vom Lohngulden, und jener, welchen die Gewerbsinhaber für jeden ihrer Gehilfen aus eigenen Mittel zuzulegen haben, nicht höher als mit der Hälfte des Beitrages seiner Gehilfen bemessen werden.

Bei der Verwaltung solcher Anstalten (Unterstützungscassen) ist den Gehilfen ein angemessener Einfluß zu sichern.

§. 125.

Auskunft für Arbeitsgeber und Arbeitsnehmer.

Um das gegenseitige Auffinden der Arbeitsgeber und der Arbeitsnehmer zu erleichtern, sind bei den Genossenschaften Vormerkungen zur Einsicht aufzulegen, in welchen die arbeitsuchenden Gehilfen und die Gewerbsinhaber, die um solche Nachfrage halten, eingetragen werden.

§. 126.

Freiwillige Zwecke.

Zu gewerblichen Geschäftsunternehmungen auf gemeinschaftliche Rechnung und zur Herstellung oder Bestandnahme von gewerblichen Anlagen zur gemeinschaftlichen Benützung kann, außer in Fällen, wo derlei gemeinschaftliche Anlagen aus öffentlichen Rücksichten durch die Behörde angeordnet werden, wie z. B. bei Schlachthäusern, kein Mitglied der Genossenschaft wider seinen Willen zur Theilnahme gezogen werden.

§. 127.

Statuten.

Innerhalb dieser principiellen Bestimmungen sind für jede Genossenschaft specielle Statuten zu entwerfen und der politischen Landesstelle zur Genehmigung vorzulegen.

§. 121.

Dla załatwiania sporów (§. 102) dodaną będzie starszyznie zgromadzenia odpowiednia ilość zastępców ze stanu pomocników, których ustanawia władza na czas pewny zpomiędzy najzacniejszych i najrozsądniejszych indywiduów téjże klassy.

Zastępcy ze stanu pomocników professyjnych.

§. 122.

Przełożonym przysłuża prawo wyznaczania stósownéj kary dyscyplinarnéj na członków i należących do stowarzyszenia, jakoto: nagan, kar pieniężnych do 5 złotych, za naruszenie przepisów stowarzyszenia.

Władza dyscyplinarna.

§. 123.

O ile środki pieniężne, potrzebne na wydatki stowarzyszenia, nieznajdują pokrycia w prowizyi istniejącego majątku, rozłożone takowe będą na członków stowarzyszenia za przyzwoleniem władzy, i mogą być ściągane w drodze administracyjnéj.

Składki.

§. 124.

Jeżeli w jakiém stowarzyszeniu jest urządzony zakład wspierania podupadłych pomocników ze wspólnych wkładek właścieli przedsiębiorstwa i pomocników z powszechnym obowiązkiem udziału, tedy wkładki pomocników nie będą obliczone wyżéj nad 3 procenta od złotego zasługi, a wkładka właściciela przedsiębiorstwa, którą z własnych środków dodaje za każdego z swych pomocników, nie wyżéj połowy wkładki swych pomocników.

Kassy czeladnicze.

Pomocnicy zapewniony sobie mają stósowny udział w administracyi takich zakładów (kas wsparcia).

§. 125.

Aby ułatwić wzajemne znalezienie roboty i robotników, utrzymywane będą w stowarzyszeniach otwarte spisy, do których zaciągani będą pomocnicy szukający roboty i właściciele przedsiębiorstw potrzebujący robotników.

Wzajemne wyszukanie roboty i robotników.

§. 126.

Do przemysłowych przedsiębiorstw na wspólny rachunek, tudzież do urządzenia lub objęcia na siebie przemysłowych zakładów w celu wspólnego z nich użytkowania nie można zniewalać do udziału żadnego członka stowarzyszenia, wyjąwszy wypadki, gdzie podobne wspólne zakłady, n. p. rzeźnie, zarządzone są przez władzę dla względów publicznych.

Cele dobrowolne.

§. 127.

W granicach tych postanowień zasadniczych ułożone być winny dla każdego stowarzyszenia osobne statuta, które przedłożone będą politycznéj władzy krajowéj do zatwierdzenia.

Statuta.

Die Statuten haben zu enthalten die näheren Bestimmungen über:

a) den Umfang der Genossenschaft;
b) die Genossenschaftsversammlungen und die denselben vorbehaltenen Angelegenheiten;
c) die Wahl der Vertrauensmänner bei den größeren Genossenschaften;
d) die Zusammensetzung und die Wahl des Genossenschaftsvorstandes und dessen Wirkungskreis:
e) die Verwaltung des Genossenschaftsvermögens;
f) den Vertheilungsmaßstab der Umlagen;
g) das bei der Austragung von Streitigkeiten aus dem Arbeits- und Lehrverhältnisse (§§. 102 und 121 zu beobachtende Verfahren;
h) die näheren Bestimmungen über die Verhängung der Ordnungsstrafen (§. 122).

§. 128.

Ist mit der Genossenschaft eine Unterstützungscasse verbunden, so haben die Statuten auch die Vorschriften über die Größe der Beiträge und die Art ihrer Einzahlung, über die Regeln zur Bestimmung des Maßes der Unterstützungen, über die Bedingungen, unter welchen der Anspruch auf Unterstützung erworben wird und verloren geht, und in soferne es sich um Gesellencassen handelt, auch über den Einfluß, den die Gehilfen auf die Verwaltung derselben zu nehmen haben, zu enthalten.

§. 129.

Beaufsichtigung.

Die Genossenschaften stehen unter der Aufsicht der Behörde, welche zur Ueberwachung des gesetzmäßigen Vorganges bei denselben eigene Commissäre bestellt.

Ihre Streitigkeiten über innere Gesellschafts-Angelegenheiten gehören ausschließlich auf den Verwaltungsweg.

Die landesüblichen Benennungen derselben (Gremien, Gilden, Innungen) können beibehalten werden.

§. 130.

Vermögen der alten Innungen.

Besitzt eine dermal bestehende Innung ein Vermögen und wird dieselbe mit anderen Gewerben zu einer Genossenschaft vereiniget, so geht nach Berichtigung der Passiven das Vermögen in das Eigenthum der neuen Genossenschaft über; doch bleiben den zur Zeit der Vereinigung vorhandenen Mitgliedern und Angehörigen der früheren Innung jene Vortheile gesichert, auf welche sie bei dem Fortbestande der Innung aus deren Vermögen Anspruch gehabt hätten.

Löst sich die Innung auf, ohne in eine neue Genossenschaft überzugehen, so wird das Vermögen unter gleichem Vorbehalte der Gemeinde zugewiesen, in welcher die Innung ihren Sitz hatte.

Statuta zawierać powinny bliższe postanowienia względem:

a) obrębu stowarzyszenia;
b) zgromadzeń stowarzyszenia i spraw tymże zastrzeżonych;
c) wyboru mężów zaufania w większych stowarzyszeniach;
d) składu i wyboru przełożonych stowarzyszenia i ich zakresu działania;
e) administracyi majątku stowarzyszenia;
f) skali rozłożenia składek;
g) postępowania zachowaném być mającego w załatwianiu sporów wynikających ze stósunku odnoszącego się do roboty i terminowania (§§. 102 i 121).
h) bliższych postanowień co do wymiaru kar dyscyplinarnych (§§. 122).

§. 128.

Jeżeli stowarzyszenie ma własną kasę wsparcia, tedy statuta zawierać nadto winny przepisy o wysokości wkładek i sposobie wpłacania takowych, o zasadach w wymierzaniu zapomóg, o warunkach pod jakiemi nabywa się lub traci prawo do wsparcia; a gdy idzie o kasy czeladnicze, także i o udziale, jaki mieć mają pomocnicy w jéj zarządzie.

§. 129.

Nadzór.

Stowarzyszenia zostają pod nadzorem władzy, która dla czuwania nad ich prawném postępowaniem właściwych ustanowi komisarzy.

Spory ich względem wewnętrznych spraw towarzystwa należą wyłącznie do drogi administracyjnéj.

Nazwy ich w kraju używane (gremia, bractwa, cechy) mogą być zachowane.

§. 130.

Majątek dawnych cechów.

Jeżeli cech jaki dziś istniejący posiada majątek a złączony zostanie z innemi professyami w stowarzyszenie, tedy po zrealizowaniu stanu biernego przechodzi majątek na własność nowego stowarzyszenia; członkowie atoli i należący do dawnego cechu w czasie połączenia zabezpieczone sobie mają te korzyści, do jakich mieliby prawo z majątku cechowego, gdyby cech i nadal był istniał.

Jeżeli cech rozwiąże się nieprzechodząc w nowe stowarzyszenie, tedy majątek przekazanym będzie z równém zastrzeżeniem gminie, w któréj cech ma swoją siedzibę.

Achtes Hauptstück.

Uebertretungen und Strafen.

§. 131.

Strafen überhaupt.

Die Uebertretungen der Vorschriften dieses Gesetzes werden bestraft:

a) mit Verweisen;

b) mit Geldbußen bis 400 fl.;

c) mit Arrest bis zu 3 Monaten;

d) mit Entziehung der Gewerbsberechtigung für immer oder auf bestimmte Zeit.

§. 132.

Besondere Straffälle.

Eine Geldstrafe von 5 fl. bis 200 fl. hat insbesondere zu treffen:

a) diejenigen, welche ein Gewerbe selbstständig betreiben, ohne es angemeldet oder, falls eine Concession erforderlich ist, diese erwirkt zu haben;

b) diejenigen, welche ein Gewerbe fortbetreiben, nachdem es ihnen eingestellt wurde;

c) diejenigen, welche eine der im dritten Hauptstücke bezeichneten Gewerbsanlagen in Betrieb setzen, ohne früher die erforderliche rechtskräftige Genehmigung der Behörden erhalten zu haben.

§. 133.

Eine Geldstrafe von 10 fl. bis 400 fl. hat zu treffen:

a) diejenigen, welche den Anordnungen über die Aufnahme, Verwendung und Behandlung der Gehilfen und Lehrlinge zuwiderhandeln;

b) die im §. 57 genannten Gewerbsleute, wenn sie den Gewerbsbetrieb ohne Anmeldung einstellen, oder bei angemeldeter Zurücklegung des Gewerbes die von der Behörde geforderte Fortsetzung während der Kündigungsfrist unterlassen;

c) jene Gewerbsleute, welche ihre Berechtigung zur Deckung des unbefugten Gewerbsbetriebes Dritter mißbrauchen;

d) jene Gewerbsleute, welche sich Bedrückungen der Arbeiter durch Ablohnung in Waaren oder durch andere vorschriftwidrige Vorgänge zu Schulden kommen lassen.

§. 134.

Strafbemessung.

Bei Bemessung der Strafen ist auf die Erschwerungs- und Milderungsumstände, sowie auf die Größe des mit der Uebertretung beabsichtigten Vortheiles oder zugefügten Nachtheiles Rücksicht zu nehmen.

§. 135.

Grundsatz für die Anwendung der Strafarten.

In der Regel sind gegen selbstständige Gewerbetreibende Geldbußen, gegen Gehilfen und Lehrlinge Arreststrafen zu verhängen.

ROZDZIAŁ ÓSMY.

Przestępstwa i kary.

§. 131.

Kary w ogólności.

Przestąpienie przepisów niniejszéj ustawy karaném będzie:

a) naganami;

b) karami pieniężnemi do 400 zł.;

c) aresztem do trzech miesięcy;

d) odebraniem patentu przemysłowego na zawsze lub na czas pewny.

§. 132.

Kary szczególne.

Kara pieniężna 5 zł. do 200 zł. nałożoną będzie w szczególności na tych:

a) którzy samodzielnie prowadzą professyę, nie zameldowawszy jéj, lub nie uzyskawszy na nią koncessyi, gdy prawo takiéj wymaga;

b) którzy prowadzą deléj professyę będąc zasuspendowani;

c) którzy wprowadzą w ruch który z zakładów wykonawczych, oznaczonych w trzecim rozdziale, nie postarawszy się poprzednio u władz o wymagane ku temu prawomocne pozwolenie.

§. 133.

Kara 10 zł. do 400 zł. nałożoną będzie na tych:

a) którzy wykraczają przeciw rozporządzeniom co do przyjmowania pomocników i uczniów, ich użycia i obchodzenia się z nimi;

b) na professyonistów pomienionych w §. 57. gdy zaniechają prowadzenia professyi bez uwiadomienia o tém władzy, lub gdy wprawdzie zgłosili zaprzestanie professyi, lecz jéj dalej nie prowadzili przez ciąg terminu wypowiedzenia mimo zażądania władzy;

c) na tych professyonistów, którzy nadużywają swego uprawnienia, zasłaniając nie dozwolone zarobkowanie przez trzecie osoby;

d) na tych professyonistów, którzy uciskają robotników przez wypłacanie ich towarami, lub gdy w inny sposób stają się winnymi postępowania niezgodnego z ustawami.

§. 134.

Wymiar kary.

W wymierzaniu kar należy mieć wzgląd na okoliczności obciążające lub łagodzące, na wielkość korzyści, jaką sobie z przestępstwa obiecywano, lub szkody wyrządzonéj.

§. 135.

Zasada w zastósowaniu kar.

W zasadzie samodzielni przedsiębiorcy podpadać mają karom pieniężnym, pomocnicy i uczonie karom aresztu.

*

Gegen erstere haben Arreststrafen nur dann einzutreten, wenn eine Uebertretung mit besonders erschwerenden Umständen verbunden ist, oder bei Zahlungsunvermögen im Wege der Umwandlung, in welchem Falle für je fünf Gulden Geldbuße ein Tag Arrest zu berechnen ist.

§. 136.

Zusammentreffen mit anderen Strafen.

Unterliegen Handlungen oder Unterlassungen, welche als Uebertretungen der Gewerbsvorschriften erscheinen, zugleich einer durch die allgemeinen Strafgesetze festgesetzten Strafe, so haben die durch das gegenwärtige Gesetz festgesetzten Strafarten, a, b, c, §. 131, nicht abgesondert Platz zu greifen.

§. 137.

Entziehung des Rechtes, Lehrlinge zu halten.

Wenn eine Uebertretung der Vorschriften über die Behandlung der Lehrlinge oder der in Arbeit stehenden Kinder von der Art ist, daß es bedenklich erscheint, dem Gewerbeinhaber solche noch ferner anzuvertrauen, so kann ihm das Recht, Lehrlinge zu halten, oder Kinder zur Arbeit zu verwenden, unabhängig von der sonstigen, nach diesem Gesetze oder den allgemeinen Strafgesetzen ihn treffenden Strafe für eine bestimmte Zeit oder auf immer entzogen werden.

§. 138.

Verlust der Gewerbsberechtigung.

Die Entziehung der Gewerbsberechtigung hat Platz zu greifen:

In Vollziehung der Straferkenntnisse, mit welchen dieselbe wegen einer durch die allgemeinen Straf- oder Steuergesetze verpönten Handlung von der betreffenden Behörde ausgesprochen wurde.

Sie ist aber auch selbstständig von der Gewerbsbehörde für eine bestimmte Zeit oder auf immer zu verfügen:

a) wenn der Gewerbetreibende wegen einer der im §. 7 erwähnten Handlungen verurtheilt worden ist, und unter den gegebenen Umständen von dem Fortbetriebe des Gewerbes Mißbrauch zu besorgen wäre;

b) wenn vorausgegangene wiederholte Bestrafungen wegen Nichtbeachtung der auf die Ausübung seines Gewerbes bezüglichen Vorschriften sich als fruchtlos erwiesen haben;

c) bei concessionirten Gewerben insbesondere, wenn der Gewerbetreibende nach wiederholter schriftlicher Warnung sich Handlungen zu Schulden kommen läßt, durch welche das gesetzliche Erforderniß der Verläßlichkeit beeinträchtiget erscheint.

Bei Realgewerben wird in den Fällen, wo der Gewerbsverlust einzutreten hätte, der Besitzer des Rechtes der Ausübung verlustig und bleibt ihm nur die Veräußerung seines Gewerbsrechtes unbenommen.

§. 139.

Strafe gegen Stellvertreter.

Wird ein Gewerbe durch einen Stellvertreter oder Pächter betrieben, so sind die Geld- und Arreststrafen gegen den Stellvertreter oder Pächter zu verhängen, jedoch die Geldstrafen unter Haftung des Gewerbsinhabers. Wenn nach dem Gesetze die Entziehung der Gewerbsberechtigung einzutreten hätte, so findet diese nur dann Statt, wenn die Ueber-

Pierwsi wtenczas tylko aresztem karani będą, gdy przestępstwu towarzyszą nader obciążające okoliczności, lub gdy zachodzi niemożność zapłacenia kary, w drodze zamiany tejże; w którymto wypadku na każde 5 zł. kary pieniężnéj liczyć należy dzień aresztu.

§. 136.

Zbieg z innemi karami.

Jeżeli czyny lub zaniedbania, które są przestępstwami ustaw przemysłowych, podlegają równocześnie karze ustanowionéj w powszechnéj ustawie karnéj, tedy rodzaje kar a, b, c, §. 131, niniejszéj ustawy nie będą osobno wymierzane.

§. 137.

Odebranie prawa trzymania uczniów.

Jeżeli przestępstwo przepisów względem obchodzenia się z uczniami lub dziećmi zostającemi w robocie jest tego rodzaju, iż ich bez obawy właścicielowi przedsiębiorstwa nadal powierzać nie można, tedy na czas pewny albo na zawsze może mu być odebrane prawo trzymania uczniów lub przyjmowania dzieci do roboty niezawiśle od innéj kary, któréj ulega wedle niniejszéj ustawy lub wedle powszechnych ustaw karnych.

§. 138.

Utrata patentu przemysłowego.

Odebranie patentu przemysłowego winno mieć miejsce:

W wykonaniu wyroków karnych, któremi takowe orzeczoném zostało przez właściwą władzę co do czynu zakazanego powszechnemi ustawami karnemi lub skarbowemi.

Powinno atoli odebranie i samodzielnie przez władzę przemysłową na pewny czas lub na zawsze być zarządzoném:

a) gdy professyonista skazany został za który z czynów pomienionych w §. 7., a z dalszego prowadzenia professyi w danych okolicznościach obawiaćby się można nadużycia;

b) gdy dawniejsze powtarzane kary za nieprzestrzeganie przepisów odnoszących się do wykonania professyi okazały się bezskutecznemi;

c) a w szczególności w professyach koncessyjnych, gdy professyonista po powtórnem pisemném napomnieniu staje się winnym czynów, przez które cierpi wymagana prawem niezawodność.

Gdy w professyach do realności przywiązanych nastąpić ma utrata professyi, tedy właściciel traci prawo jéj wykonywania, a wolno mu tylko będzie sprzedać swoje przemysłowe prawo.

§. 139.

Karanie zastępców.

Jeżeli professya jaka prowadzoną jest przez zastępcę lub dzierżawcę, tedy zastępca lub dzierżawca podlega karom pieniężnym i aresztu; karom pieniężnym atoli pod odpowiedzialnością właściciela professyi. Jeźliby wedle ustaw nastąpić miało odebranie patentu przemysłowego, więc to wtenczas tylko będzie

tretung mit dem Vorwissen des Gewerbsinhabers begangen wurde, und derselbe in der Lage war, die Uebertretung hintanzuhalten.

In jedem Falle ist aber die Beseitigung des Stellvertreters oder Pächters auszusprechen, welche auch dessen Unfähigkeit zum Betriebe eines Gewerbes für eigene oder fremde Rechnung in soferne in sich schließt, als sonst der Zweck jenes Ausspruches vereitelt würde (§. 8).

§. 140.

Verjährung.

Durch die Verjährung erlischt Untersuchung und Strafe jener Uebertretungen des Gewerbsgesetzes, welche nicht nach dem allgemeinen Strafgesetze zu behandeln sind, wenn der Uebertreter binnen sechs Monaten, vom Tage der begangenen Uebertretung, nicht in Untersuchung gezogen worden ist.

Neuntes Hauptstück.

Behörden und Verfahren.

§. 141.

I. Instanz.

Die politischen Verwaltungsbehörden erster Instanz sind auch die erste Instanz in Gewerbe-Angelegenheiten (Gewerbsbehörden).

Ihnen obliegt die Handhabung der Gewerbsvorschriften;

bei ihnen werden die Meldungen für den selbstständigen Betrieb der Gewerbe eingebracht;

sie verleihen die an Concessionen gebundenen Gewerbe, in soweit die nachstehenden Paragraphe keine Ausnahmen feststellen;

ihnen steht die Untersuchung und Bestrafung der Uebertretungen der Vorschriften dieses Gesetzes zu, in soferne nicht die Amtshandlung des ordentlichen Strafgerichtes eintritt (§. 136).

In Orten, wo eigene landesfürstliche Polizei-Behörden bestehen, hat die Gewerbsbehörde in Fällen, wo Rücksichten auf die öffentliche Sicherheit, Sittlichkeit und Ordnung zur Erwägung kommen, mit Ersteren das Einvernehmen zu pflegen.

§. 142.

II. Instanz.

Die politischen Länderstellen bilden die zweite Instanz.

Sie sind unmittelbare Verleihungsbehörden:

für alle Preßgewerbe in Orten, wo eine politische Behörde ihren Sitz hat, mit Ausnahme der beschränkten Befugnisse zum Verkaufe von Gebet- und Schulbüchern (§. 19);

für Unternehmungen von Leihbibliotheken und Lesecabineten;

für das Baumeistergewerbe (zweiter Absatz des §. 23);

für jene periodischen Personentransports-Unternehmungen, welche auf Poststraßen und mit gewechselten Pferden betrieben werden, wobei immer das Einvernehmen mit der Post-

miało miejsce, gdy przestępstwo z wiedzą właściciela zakładu popełnione zostało, a tenże przestępstwu mógł zapobiedz.

Zawsze atoli orzeczoném będzie oddalenie zastępcy lub dzierżawcy, które także mieści w sobie jego niezdolność do prowadzenia professyi na własny lub cudzy rachunek o tyle, o ileby cel owego orzeczenia był niweczony (§. 8).

§. 140.

Zadawnienie.

W skutek zadawnienia upada śledztwo i kara tych przestępstw ustawy przemysłowéj, które nie wymagają postępowania wedle powszechnéj ustawy karnéj, jeżeli przestępca w przeciągu sześciu tygodni, od dnia popełnionego przestępstwa nie był do śledztwa pociągany.

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY.

Władze i postępowanie.

§. 141.

I. Instancya.

Polityczne władze administracyjne pierwszéj instancyi są także pierwszą instancyą w sprawach przemysłowych (władzami przemysłowemi).

One czuwają nad wykonywaniem przepisów przemysłowych;

do nich wniesione być winny zawiadomienia względem samodzielnego prowadzenia professyj;

one nadają prawa do professyj zawisłych od koncessyi, o ile paragrafy następne nie stanowią wyjątku;

onym przysłuża prawo śledzenia i karania przestępstw spisanych w niniejszéj ustawie, o ile zwyczajny sąd karny nie jest powołany do urzędowego działania (§. 136).

W miejscach, gdzie istnieją właściwe cesarskie władze policyjne, porozumieć się z niemi winna władza przemysłowa, gdy należy mieć wzgląd na publiczne bezpieczeństwo, obyczajność i porządek.

§. 142.

II. Instancya.

Polityczne władze krajowe są drugą instancyą.

Od nich wprost zawisło nadawanie praw do:

wszelkich professyj drukarskich w miejscach, gdzie władza polityczna ma siedzibę, z wyjątkiem ograniczonych upoważnień do sprzedaży książek szkolnych i do nabożeństwa (§. 19);

przedsiębiorstw bibliotek książki wypożyczających i czytelń;

professyj architektów (drugi ustęp §. 23);

tych przedsiębiorstw peryodycznego transportowania osób, które się odbywają na gościńcach pocztowych i za pomocą koni rozstawnych, co zawsze wy-

behörde zu pflegen ist; dann für jene, welche sich auf mehrere Bezirke desselben Kronlandes ausdehnen, endlich für die im §. 61 erwähnten Auszeichnungen.

§. 143.

Oberste Instanz.

Die oberste Instanz in Gewerbeangelegenheiten ist das Ministerium des Innern.

Es ertheilt die ausnahmsweise Bewilligung zur Errichtung von Preßgewerben außerhalb der Orte, in welchen eine politische Behörde sich befindet, und bewilliget jene periodischen Personentransports-Unternehmungen, welche sich über die Verwaltungsgebiete mehrerer Kronländer erstrecken.

Wenn der Gegenstand zugleich den Wirkungskreis einer anderen Centralstelle berührt, ist mit dieser das erforderliche Einvernehmen zu pflegen.

§. 144.

Competenz.

Die Anmeldungen für freie, wie die Bewerbungen um concessionirte Gewerbe sind bei der Gewerbsbehörde anzubringen, in deren Bezirke der Standort des Gewerbes sich befinden wird. Sie können schriftlich überreicht oder mündlich zu Protokoll gegeben werden.

Der Gewerbsschein wird in Form eines Auszuges der Anmeldung, versehen mit der Bestätigung der erfolgten Eintragung in das Gewerbsregister, ausgefertiget.

Für Concessionen ist ein förmliches Decret auszufertigen.

Von jeder Ausfertigung eines Gewerbsscheines und Ertheilung einer Concession ist die Genossenschaft, welche es betrifft, in Kenntniß zu setzen.

§. 145.

Gewerbs-Register.

Bei den Gewerbsbehörden erster Instanz sind Gewerbsregister zu führen, welche sowohl die freien als die concessionirten Gewerbe, jedoch in abgesonderten Abtheilungen zu umfassen haben; in denselben ist jede Veränderung im Stande der Gewerbe einzutragen, und von dieser immer auch der Steuerbehörde und der Handels- und Gewerbekammer Kenntniß zu geben.

§. 146.

Rekurse in Gewerbesachen.

Bei der Untersagung eines Gewerbsbetriebes nach §. 15, bei der Verweigerung einer Concession und bei der Zurücknahme einer Gewerbsberechtigung nach §. 60 sind die Gründe der Partei bekannt zu geben; dieser steht binnen 6 Wochen der Recurs an die Oberbehörde offen.

Kömmt der Mangel eines gesetzlichen Erfordernisses zur Kenntniß der Oberbehörde, so hat sie von Amtswegen einzuschreiten.

§. 147.

Verfahren in Straffällen.

Das Verfahren in Gewerbsstraffällen ist in der Regel mündlich.

Ueber die Verhandlung wird ein Protokoll aufgenommen, in dieses die Entscheidung eingetragen und der Partei bekannt gegeben. Auf ihr Verlangen, oder wenn sie abwesend ist, wird die Entscheidung sammt den Motiven auch schriftlich eröffnet.

maga porozumienia się z władzą pocztową; niemniéj tych. które się rozciągają na kilka powiatów tego samego kraju koronnego; one nakoniec nadają odszczególnienia pomienione w §. 61.

§. 143.

Najwyższa instancya.

Najwyższą władzą w sprawach przemysłowych jest ministerstwo spraw wewnętrznych.

Pozwala ono wyjątkowo zakładać professye drukarskie poza obrębem miejsc w których się znajduje władza polityczna, tudzież przedsiębrać te peryodyczne transporta osób, które się rozciągają na okręgi administracyjne kilku krajów koronnych.

Jeżeli przedmiot wchodzi oraz w zakres innéj władzy centralnéj, tedy z nią porozumieć się należy.

§. 144.

Kompetencya.

Zgłoszenie professyj wolnych i ubieganie się o professye koncessyjne wniesione być winny do władzy przemysłowéj, w któréj powiecie professya ma być prowadzoną. Mogą one być podane pisemnie lub wniesione ustnie do protokółu.

Patent przemysłowy wydany będzie w formie wyciągu ze zgłoszenia, z dołączeniem zatwierdzenia, iż wniesionym został do regestru professyj.

Koncessya nadaje się formalnym dekretem.

O każdém wydaniu patentu przemysłowego i udzieleniu koncessyi uwiadomioném będzie dotyczące stowarzyszenie.

§. 145.

Regestra professyj.

Przemysłowe władze pierwszéj instancyi prowadzić winny regestra professyj, obejmujące nietylko wolne ale i koncessyjne professye, w osobnych wszakże oddziałach; zanotowaną w nich będzie każda zmiana w stanie professyi, o któréj też donieść zawsze należy władzy podatkowéj tudzież izbie handlowéj i przemysłowéj.

§. 146.

Rekurs w sprawach przemysłowych.

Gdy professye wedle §. 15 prowadzić zakazano, gdy odmówiono koncessyi i gdy wedle §. 60 odebrano patent przemysłowy, powody stronie oznajmione być winny; któréj przez 6 tygodni przysłuża prawo odwołania się do wyższéj władzy.

Jeżeli brak prawnego warunku dojdzie do wiadomości władzy wyższéj, wtedy ta z urzędu w rzecz wdać się winna.

§. 147.

Postępowanie w karnych przypadkach.

Postępowanie w karnych wypadkach przemysłowych jest w zasadzie ustne. Rozprawa wziętą będzie do protokółu, do którego i rozstrzygnienie wciągnąć i stronie wydać należy. Na żądanie jéj, lub gdyby nie była obecną, może także pisemnie być uwiadomioną o rozstrzygnieniu i motywach.

§. 148.

Rekurse in Straffällen.

Recurse in Straffällen müssen binnen 14 Tagen nach der Intimation bei der Gewerbsbehörde I. Instanz eingebracht werden.

Die rechtzeitige Einbringung des Recurses hat aufschiebende Wirkung, doch bleibt eine allenfalls verfügte Einstellung des Gewerbes aufrecht.

§. 149.

Strafmilderung und Nachsicht.

Der Oberbehörde steht das Recht zu, aus rücksichtswürdigen Gründen Strafen zu mildern und nachzusehen.

§. 150.

Beschränkung des Instanzenzuges.

Gegen ein in zweiter Instanz bestätigtes oder gemildertes Straferkenntniß findet ein weiterer Recurs nicht Statt.

§. 151.

Bestimmung der Geldstrafen.

Die Einbringung der Strafgelder erfolgt im administrativen Executionswege.

Sie fließen, wenn der Straffällige zu einer Genossenschafts- oder Unterstützungscasse (§. 128) beitragspflichtig ist, in die bezügliche Casse, sonst in den Armenfond des Ortes, wo die Uebertretung begangen wurde.

§. 152.

Zwangsmittel.

Bei Vollziehung der Straferkenntnisse und sonstigen Anordnungen ist die Behörde berechtiget, die zur Sicherung des Erfolges nöthigen Maßregeln zu ergreifen, als: Beschlagnahme von Waaren und Werkzeugen, Außerbetriebsetzung von Maschinen, Schließung von Betriebsstätten.

Anhang.

Von den Arbeitsbüchern.

§. 1.

Die Arbeitsbücher haben den Zweck, die Dienste und das Betragen der gewerblichen Gehilfen (mit Ausnahme der Handelsgehilfen) auszuweisen, und ersetzen demnach die Stelle der Dienstzeugnisse.

§. 2.

Das Arbeitsbuch wird ausgestellt über Beibringung eines Lehrzeugnisses (§. 100 der G. O.) oder einer von der Genossenschafts- oder Gemeindevorstehung coramisirten Erklärung eines Gewerbsinhabers über die zugesicherte Aufnahme in der Eigenschaft eines Gehilfen.

§. 3.

Das Arbeitsbuch wird nach dem beigefügten Formulare ausgefertiget. Es besteht aus 40 paraphirten Octavblättern, welche mit einem Faden geheftet sind, dessen Ende an der inneren Seite des steifen Einbandes mit dem Siegel der ausstellenden Behörde befestiget werden.

§. 148.

Rekurs w przypadkach karnych.

Rekursa w wypadkach karnych wniesione być muszą u przemysłowéj władzy I. instancyi w przeciągu dni 14 po doręczeniu.

Założenie rekursu w należytym czasie ma moc powstrzymującą; gdyby jednak zarządzono zawieszenie professyi, tedy takowe pozostaje w mocy.

§. 149.

Złagodzenie i odpuszczenie kary.

Z powodów na uwzględnienie zasługujących może władza wyższa kary łagodzić i odpuszczać.

§. 150.

Ograniczenie instancyi.

Przeciw orzeczeniu karnemu złagodzonemu lub zatwierdzonemu w drugiéj instancyi nie można już wyżéj odwoływać się.

§. 151.

Przeznaczenie kar pieniężnych.

Kary pieniężne ściągane będą drogą administracyjnéj egzekucyi. Wpływają one, jeżeli ukarany ma udział w stowarzyszeniu lub w kasie wsparcia (§. 128), do kasy dotyczącéj, inaczéj do funduszu ubogich tego miejsca, gdzie przestępstwo popełniono.

§. 152.

Środki przymusowe.

W wykonaniu orzeczeń karnych i innych zarządzeń może władza chwycić się środków potrzebnych do zabezpieczenia skutku, jako to: zajęcia towarów i narzędzi, zakazu dalszego ruchu machinami, zamknięcia warsztatów.

DODATEK

o książeczkach czeladnych.

§. 1.

Jest celem książeczek czeladnych, aby niemi pomocnik przemysłowy (z wyjątkiem pomocników handlowych) wykazywał się ze służby i zachowania się, zastępują one przeto miejsce świadectw służbowych.

§. 2.

Książeczka czeladna wydaną będzie za przedłożeniem świadectwa z odbytéj nauki (§. 100 U. P.) lub oświadczenia właściciela professyi, koramizowanego przez naczelnika gminy lub stowarzyszenia, iż mu zapewnia przyjęcie we własności pomocnika.

§. 3.

Książeczka czeladna sporządzoną będzie według załączonego formularza. Składa się ona z 40 parafowanych kartek w oktawce zeszytych nitką, któréj końce umocowane będą na wewnętrznéj stronie twardéj okładki pieczęcią władzy, która książeczkę wydaje.

*

§. 4.

Jeder Gehilfe hat sich mit einem Arbeitsbuche zu versehen, welches gegen Leistung des Stämpels und Vergütung der Gestehungskosten von der politischen Behörde seines Aufenthaltsortes ausgefertiget wird, die, wenn sie nicht zugleich dessen Heimathsbehörde ist, der Letzteren davon Kenntniß gibt.

Gehilfen, welche aus Ländern zureisen, wo Arbeitsbücher (Wanderbücher) nicht eingeführt sind, haben sich um solche auf Grund ihrer Reiselegitimationen bei der nächsten politischen Behörde zu melden.

Ueber die ausgestellten Arbeitsbücher sind genaue Vormerkungen zu führen.

§. 5.

Das Arbeitsbuch ist bei dem Eintritte in den Dienst von dem Arbeitsgeber gegen Ausstellung eines Scheines in Aufbewahrung zu nehmen. Bei dem Austritte hat der Genossenschaftsvorsteher oder wenn für das Gewerbe keine Genossenschaft besteht, der Gemeindevorsteher auf Grund des mündlichen oder schriftlichen Zeugnisses des Arbeitsgebers die Rubriken des Arbeitsbuches auszufüllen, seine Namensfertigung beizusetzen und das beigebrachte Zeugniß zurückzubehalten.

Das Zeugniß über Treue und Sittlichkeit, Fleiß und Geschicklichkeit ist nur in soweit aufzunehmen, als es für den Gehilfen günstig lautet. Im entgegengesetzten Falle ist die bezügliche Eigenschaft mit Stillschweigen zu übergehen, und die entsprechende Rubrik mit Strichen auszufüllen. Gründet sich das ungünstige Zeugniß des Arbeitsgebers auf Beschuldigungen und Verdachtsgründe, die nach der vom Gehilfen verlangten Untersuchung von dem Genossenschafts-, beziehungsweise dem Gemeindevorsteher als unbegründet befunden werden, so kann Letzterer nach dem Ergebnisse dieser Untersuchung, jedoch unter der ausdrücklichen Anmerkung „nach gepflogener Untersuchung" die Rubriken ausfüllen.

Ein Gewerbsinhaber, welcher einem Gehilfen ein wahrheitswidriges Zeugniß wissentlich ertheilt, ist, unbeschadet seiner Haftung für den hieraus entspringenden Nachtheil, mit einer angemessenen Strafe zu belegen.

§. 6.

Wenn in einem Arbeitsbuche kein Raum zu weiteren Eintragungen erübrigt, so wird dem Gehilfen zu seinem früheren Arbeitsbuche ein zweites ausgestellt und als Fortsetzung des früheren bezeichnet.

§. 7.

Verliert ein Gehilfe sein Arbeitsbuch, so hat er davon sogleich die Anzeige an die politische Behörde seines Aufenthaltsortes zu erstatten, welche, woferne kein Bedenken obwaltet, ihm über sein Verlangen gegen Erlag der Gebühren ein neues Arbeitsbuch, als Duplicat bezeichnet, ausfertiget; im entgegengesetzten Falle aber die nöthig scheinenden Amtshandlungen einleitet.

§. 4.

Każdy pomocnik opatrzyć się powinien w książeczkę czeladną, którą wydaje polityczna władza w miejscu jego pobytu za opłatą stępla i kosztów jéj sprawienia, którato władza, jeźli nie jest oraz jego władzą rodzimą, uwiadomić o tém winna tę ostatnią.

Pomocnicy przybywający z krajów, gdzie niéma książeczek czeladnych (książeczek wędrownych), zgłosić się o takowe winni na podstawie swych legitymacyj podróżnych u najbliższéj władzy politycznéj.

Wydane książeczki czeladne podlegają ścisłéj kontroli.

§. 5.

Na wstępie do roboty odbierze dający robotę książeczkę czeladną, zachowa ją i wyda na nią certyfikat. Gdy robotnik oddala się, tedy przełożony stowarzyszenia (cechu), lub gdy professya nie ma cechu, naczelnik gminy winien na podstawie ustnego lub pisemnego świadectwa pryncypała zapełnić rubryki książeczki czeladnéj, podpisać się i zachować świadectwo załączone.

Poświadczenie wierności i moralności, pilności i zręczności o tyle tylko ma być zaciągnione, o ile korzystnie opiewa dla pomocnika. W razie przeciwnym przymiot dotyczący będzie przemilczanym i należy przekreślić odpowiednie rubryki. Jeżeli nieprzychylne świadectwo pryncypała polega na obwinieniach i podejrzeniach pryncypała, które przełożony stowarzyszenia, a względnie naczelnik gminy w skutek zażądanego przez pomocnika śledztwa uznał za bezzasadne, tedy naczelnik gminy może na podstawie rezultatu tego śledztwa zapełnić rubryki, z wyraźném wszakże dołączeniem „po przedsięwziętém śledztwie".

Właściciel przedsiębiorstwa, króry z wiedzą wydaje pomocnikowi świadectwo z prawdą niezgodne, ulega stósownéj karze, przez co nie staje się wolnym od odpowiedzialności za wynikającą ztąd szkodę.

§. 6.

Gdy w książeczce czeladnéj nie staje już miejsca na dalsze zapisywania, natenczas wydaną będzie pomocnikowi do pierwszéj książeczki druga, którą jako dalszy ciąg poprzedniéj oznaczyć należy.

§. 7.

Jeźli pomocnik zgubi książeczkę czeladną, donieść o tém winien natychmiast politycznéj władzy w miejscu swego pobytu, która, jeżeli nie zachodzą jakie, wątpliwości, wyda mu na jego żądanie za złożeniem opłat nową książeczkę czeladną, oznaczoną jako duplikat; w przeciwnym razie przedsięweźmie władza kroki urzędowe, jakich potrzebę uzna.

§. 8.

Wer ein Arbeitsbuch nachahmt oder verfälscht, oder sich zu seiner Deckung eines fremden Arbeitsbuches bedient, oder sein Arbeitsbuch zu diesem Zwecke einem Anderen überläßt, wird nach dem Strafgesetze behandelt.

Formulare eines Arbeitsbuches.

Seite 1. (. . Kreuzer-Stämpel.) Nr. . .

Arbeitsbuch

für ....

Vor- und Zuname . .

Geburtsort . . . . .

Geburtsjahr . . . .

Heimatsgemeinde . . .

Beschäftigung . . . .

Stand . . . . . .

Namensfertigung des Betheilten . . . .

L. S. Fertigung der ausstellenden Behörde.

. . . .

Seite 2.

Verhaltungs-Vorschriften.

1. Das Arbeitsbuch ist bei dem Eintritte in den Dienst dem Arbeitsgeber gegen Ausstellung eines Scheines zur Aufbewahrung zu übergeben. Beim Austritte werden auf Grund des Zeugnisses des Arbeitsgebers die Rubriken des Arbeitsbuches über Treue und Sittlichkeit, Fleiß und Geschicklichkeit vom Genossenschafts- oder Gemeindevorsteher ausgefüllt.

2. Wenn in einem Arbeitsbuche kein Raum zu weiteren Eintragungen erübrigt, so hat der Gehilfe die Ausstellung eines zweiten, und wenn ihm das Arbeitsbuch verloren geht, die Ausstellung eines Duplicates bei der politischen Behörde gegen Erlag der Gebühr zu erwirken.

3. Wer ein Arbeitsbuch nachahmt oder verfälscht, sich eines fremden Arbeitsbuches zur eigenen Bedeckung bedient, oder das eigene zu diesem Zwecke einem Anderen überläßt, wird nach dem Strafgesetze behandelt.

§. 8.

Kto podrobi lub sfałszuje książeczkę czeladną, lub zastawia się cudzą książeczką, lub w tym celu komu innemu odstąpi swéj książeczki, ulega odpowiedzialności wedle ustaw karnych.

Formularz książeczki czeladnéj.

Strona 1. (Stępel . . krajcarowy) Nr. . . .

KSIĄŻECZKA CZELADNA

dla . . . .

Imię i nazwisko . . . .

miejsce urodzenia . . .

rok urodzenia . . . .

gmina rodzinna . . . .

professya . . . . . .

stan . . . .

podpis obdzielonego . .

(L. S.) Podpis władzy wydającéj.

. . . .

Strona 2.

PRZEPISY ZACHOWANIA SIĘ.

1. Książeczka czeladna oddaną być powinna służbodawcy przy wstąpieniu do obowiązku, który ją zachowa i wyda na nią certyfikat. Przy oddalaniu się robotnika zapełni przełożony stowarzyszenia lub naczelnik gminy na podstawie poświadczenia służbodawcy rubryki książeczki czeladnéj co do wierności, obyczajności, pilności i zręczności.

2. Gdy w książeczce czeladnéj nie staje już miejsca na dalsze zapisywanie, tedy pomocnik postarać się powinien o wydanie drugiéj książeczki, a gdyby ją zgubił, o wydanie duplikatu u władzy politycznéj za złożeniem opłaty.

3. Kto podrobi lub sfałszuje książeczkę czeladną, lub zastawia się cudzą książeczką, lub w tym celu komu innemu odstąpi swéj książeczki, ulega odpowiedzialności wedle ustaw karnych.